

د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې

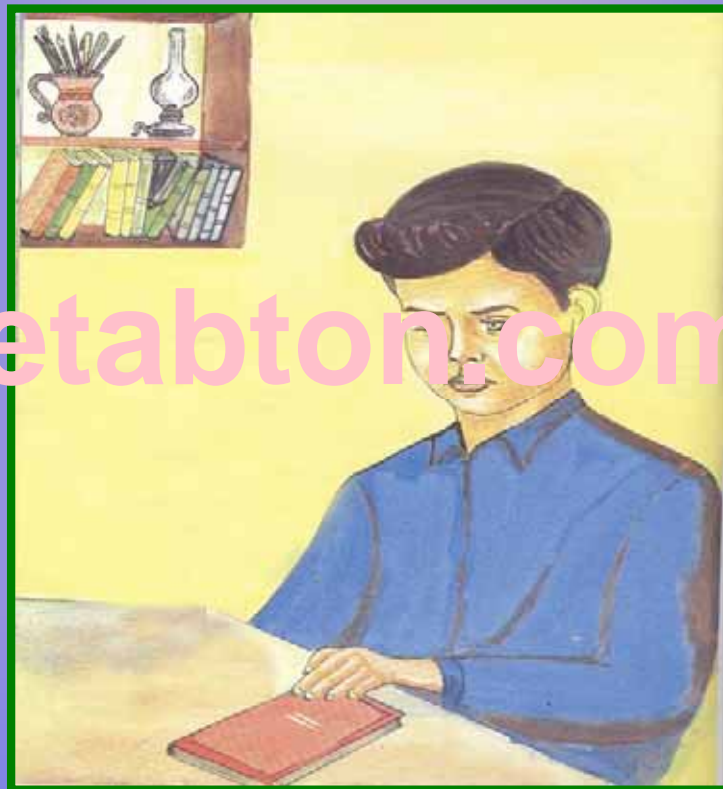
او د ساینس د مرکز معینیت

د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي

کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

خلورم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې یې اخیستنې او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلن کېږي.

د پوهني وزارت

د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزني

او د ساينس د مرکز معينيت

د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي

کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

خلورم ټولگی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش .

د کتاب د تالیف، خپرني او تدقيق کمېټې

ليکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستيال امين الله نژند د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو ديپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف رئیس.

تاييد او مطالعه:

ملي شورا

— د ولسي او مشرانو جرگو د ديني چارو، پوهني او لوړو زده کړو د کميسيونونو غړي.

د خپرنې او تدقيق کمېټې:

کابل پوهنتون:

— پوهندوی محمد رفيق رفيق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبياتو د پوهنځي د پښتو ديپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

— سر خپرونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمي د ژبو او ادبياتو د مرکز رئیس.

د پوهني وزارت:

۱. ډاکټر احسان الله ناشر د پوهني وزارت د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
۲. الحاج عبدالاحد غزنيوال د پوهني وزارت د علمي شورا کار کونکی.
۳. د سرمؤلف مرستيال سيد محمود کارگر د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړی.
۴. دمؤلف مرستياله فروزان خاموش د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو ديپارتمنت علمي او مسلکي غړي.
۵. د مؤلف مرستيال محمد عزيز تحریک د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو ديپارتمنت آمر.
۶. د مؤلف مرستيال محمد سهراب دیدار د پښتو د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف ریاست ديپارتمنت غړی.

انځورگران: نفیسه پوپلزی او محمد غالب الله یار.

د محتوياتو، ديني، فرهنگي او سياسي برخو د خپرنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد يوسف نيازي د پوهني وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننگ د پوهني وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

خپرنې او تدقيق د څارني کمېټه:

— دکتور عبدالغفور غزنوي د پوهني وزارت د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساينس مرکز معين.

د کمېټې رئیس

— محمد صديق پتمن د پوهني وزارت تدریسي مرستيال. غړی.

— د سرمؤلف مرستيال عبدالظاهر گلستاني د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي کتابونو د تالیف رئیس. غړی.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامېريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه یان
دا هیواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وايو الله اکبر وایو الله اکبر

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پېغام

گرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کېږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښایي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځیدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لویو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاري چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستۍ د پاک حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لاسه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

د کتاب لړلیک

مخ	عنوانونه	مخ	عنوانونه
۲۸	د ډبرو سکاره	۱	څلورم ټولګي ته بڼه راغلاست
۳۰	د تمباکو زیانونه	۳	نعت
۳۲	نوکانو ته پاملرنه	۵	د علم زده کړه
۳۴	حضرت عمر فاروق(رض)	۷	انسان
۳۶	ګلان	۹	بې پروایي
۳۸	د مېوو د پوټکو د بې ځایه اچونې زیانونه	۱۱	ملالی
۴۰	راډیو	۱۴	کیسه
۴۲	د ژرندو ډولونه	۱۶	د لمر ارزښت
۴۴	کاغذ او ګټې یې	۱۸	اوبښ خبرې کوي
۴۶	د لویانو خبرې	۲۰	بحري حیوانات
۴۸	سپینه ادې	۲۲	میرویس نیکه
۵۰	جرګه	۲۴	د کور پاک ساتل
۵۲	کیسې	۲۶	د ځنګلونو ګټې

مخ	عنوانونه
۸۵	وزر ماتې مرغه
۸۷	د زغم بښيکنيې
۸۹	د ناروغۍ ليک
۹۱	د اړتيا ليک
۹۳	څه چې وايې هغه به اورې
۹۵	افغانستان
۹۷	عام نوم
۹۹	کليوالي ژوند
۱۰۱	بشري ټولنه
۱۰۳	ضمير
۱۰۵	صفت
۱۰۷	مبتدا او خبر
۱۰۹	بې زحمته راحت نشته
۱۱۱	عدد

مخ	عنوانونه
۵۶	د پلونو ارزښت
۵۸	د بخار ماشين
۶۰	احمد شاه بابا
۶۲	خواره شيان
۶۴	زموږ ورځني خواره
۶۶	رښتيا ويل
۶۸	سخاوت
۷۰	د مور خدمت
۷۲	نوم
۷۴	د چاپ صنعت
۷۷	د مفرد او جمع نوم
۵۴	همت
۷۹	نيکي کول
۸۱	متلونه
۸۳	د نوم ډولونه (خاص نوم)

لومړی لوست

څلورم ټولگي ته ښه راغلاست

موخه: زده کوونکي متن سم ولولي، ويې ليکي د کتابونو د ساتلو وړتيا پيدا او په دې وپوهيږي چې دلوستلواو ليکلوڅخه مخکې د بسم الله الرحمن الرحيم ويل زموږ د برياليتوب سبب گرځي.

پوښتنې:

- ❖ کله چې په ټولگي کې غواړو په لوست پيل وکړو څه بايد ووايو؟
- ❖ که غواړئ چې کتابونه مو ژر زاړه نه شي نو څه بايد وکړئ؟

د ټولگي د پيل لومړۍ ورځ وه. زده کوونکي په وار هر يو ټولگي ته ننوتل او د سلام په اچولوسره په خپلو ځايونو کېناستل. د روغېر څخه وروسته ښوونکي داسې وويل: گرانو زده کوونکو! څلورم ټولگي ته ښه راغلاست، خوشحاله يم چې سرکال هم تاسې په خپله زده کړه کې زيار او کونښنې وکړئ ترڅو بريالي شئ. بيا يې له دوی څخه هيله وکړه چې تختې ته وگوري. ټولو تختې ته وکتل. ښوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه ليکل شوي دي؟

زلمي لاس پورته کړ او ويې ويل: (بسم الله الرحمن الرحيم) ليکل شوی دی ښوونکي وويل چې ډېر ښه، او خپلو خبرو ته يې داسې دوام ورکړ. خوږو زده کوونکو! تاسې پوهېږئ چې موږ د خپلو کارونو لکه د درسونو لوستل، ليکل، ډوډۍ خوړل او داسې نور کارونه، د لوی او مهربان خدای (جل جلاله) په نامه پيل کوو، نن چې ستاسو د لوست د پيل کولو لومړۍ ورځ ده، خپل لوست د لوی او بخښونکي خدای (جل جلاله) په نوم سره پيل کوو. هيله ده چې لوی او بخښونکی خدای (جل جلاله) موږ ته دا توان را په برخه کړي چې خپلې زده کړې په ښه توگه ترسره کړو. وروسته يې د پښتود څلورم ټولگي کتابونه چې نوي چاپ

شوي وو دوی ته وو یشل او ویې ویل: یوه خبره مو هېره نشي هغه داچې خپل کتابونه بڼه وساتئ چې خیرې او ژر زاړه نه شي.

بڼوونکي ته لارښوونه:

- بڼوونکي دې لومړی دبسم الله الرحمن الرحيم د گټو په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړي او هغوی دې وهڅوي چې دلوست لوستل، ډوډۍ خوړل اوداسې نور بڼه کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ویلو باندې پیل کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دې له یو بل سره دبسم الله الرحمن الرحيم د گټو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هر زده کوونکي دټولگي مخې ته را شي او دبسم الله الرحمن الرحيم دگټو په هکله دې لاندې خبرې وکړي.
۳. زده کوونکي دې لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوسره وکاروي.
زیار(کونښن)، پیل (شروع)
۴. په لاندې جملو کې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ!
دټولگي دپیل..... وه.
زده کوونکي په وار هر یو ټولگي ته
بڼوونکي پوښتنه وکړه چې د تختې په مخ څه دي؟
ټولوپه یو غږ ځواب ورکړ، چې لیکل شوي دي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- دلوست په مطلب پوه شول؟
- نوې کلمې یې په جملو کې و کارولې؟
- زده کوونکي پوه شول چې دلوست دلوستلو، د ډوډۍ خوړلو څخه مخکې او داسې نور کارونه دبسم الله الرحمن الرحيم په ویلو سره ډېر ثواب لري او بریالیتوب مو په برخه کیږي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دلوست مطلب په څو کرښو کې ولیکي.

دوهم لوست

نعت

موخه: د پیغمبر ستاینه او د دغه نظم سم لوستل او د نویو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پوښتنې:

- د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله څه پوهیږئ؟ خبرې پرې وکړئ.
- څه فکر کوئ چې نعت د چا په هکله ویل کیږي؟

پیدا کړې به خدای نه وه دا دنیا	که صورت د محمد نه وای پیدا
محمد دی د تمام جهان پیشوا	کل جهان د محمد په نوم پیدا شو
نه شته پس له محمد ه انبیا	نبوت پر محمد باندې تمام شو
په معنا کې اولین دی تر هر چا	که صورت یې آخرین دی پیدا شوی
محمد دی درندو د لاس عصا	محمد د گمراهانو رهنما دی
گڼه نه شته په جهان بله رڼا	که رڼاده پیروي د محمد ده
محمد دی هر درد من لره دوا	محمد د بیچاره و چاره گردی

خدای یې مه گڼه بیشکه چې بنده دی

نور یې کُل واړه صفات دي په رښتیا

رحمان بابا

بنوونکي ته لارښوونه:

- بنوونکي دې دنعت متن په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکي دې دنعت مطلب په نثر وار وي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار د متن لوستل شوي برخه، د کتاب له مخې په مناسب آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دې په وار سره دنعت مطلب په خپله ژبه نورو ته ووايي.
۳. د لاندې لغتونو معنا دې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې وليکي.

چت
پیغمبران
پیغمبري
څوکی
لارښود
بدکار
پرهیزگار

پیشوا_____

نبوت_____

انبیا_____

عرش_____

کرسي_____

فاسق_____

پارسا_____

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي شعر سم لوستلی شي؟
- ❑ دنعت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- ❑ دنعت مطلب نورو ته ویلی شي؟
- ❑ د نویولغتونو په معنا پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې نوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروي.

درېم لوست د علم زده کړه

موخه: د متن لوستل، لیکل، د علم او پوهې د زده کړې په ارزښت زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ❖ موږ ولې د علم زده کړه کوو؟
- ❖ تاسو دهغو خلکو چې علم او پوهنه یې زده کړې وي او د بې علمه خلکو ترمنځ کوم توپیر کولی شئ؟
- ❖ تاسې ابوریحان پېژنئ؟ هغه څوک و؟

یوسپین ږیری سړی د مرګ په حال په بستره کې پروت و. یوه ورځ د ده یو هونبیار او عالم ملګری دده پوښتنې ته ورغی. ناروغ سړي خپل ملګري ته وویل، دهغې علمي موضوع په اړه چې ما له تا څخه کوم معلومات غوښتی وو؟ هغه ملګري ورته وویل: ته خو اوس سخت ناروغ یې خدای (جل جلاله) خبردی که جوړشې! نو ددې موضوع پوهېدل به تاته ضروري شی نه وي.

ده ورته وویل: دابه بهتره وي چې پوه مېشم نه چې ناپوه او بل تانه دي اوریدلي چې محمد (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي «د علم طلب (زده کړه) پر هر مسلمان فرض ده.»

دا سپین ږیری ابوریحان البیروني و. چې د پېر علمي آثار له ده څخه را پاتې او نومونه یې دادي: د ستورو پېژندل، طبابت، ریاضیات، تاریخ، جغرافیه، د

درمل پېژندل د ملتونو ادب او دودونه چې اوس هم دنړۍ په زياتو برخو کې ورڅخه خلک گټه اخلي. دانوميالی پوه د ژوند ترپاي پورې دپوهې په زده کړه بوخت و.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست عنوان په تخته وليکي .
- ښوونکي دې متن ولولي ، د علم د زده کړې په ارزښت او گټودې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بيا دې دهرگروپ څخه يوتن دلوست په مطلب خبرې وکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې وليکي.

پوه ، جوړ ، ده ،
 ناپوه ، درمل ، ابوريحان
 البيروني
 ناروغ ، پوښتنه ،
 را پاتې

دابه بهتره وي چې مرشم.

له خپل ملگري څخه يې وکړه.

ددې موضوع به تاته څه ضروري شي نه وي .

د علم زده کړه پرمسلمان له زانگوڅخه ترگوره فرض

د اسپين ږيری دی .

چې ډېر علمي آثار له ده څخه دي .

۳. لاندې لغتونه په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

جوړ ، روغ ، علم ، پوهه

۴. پوښتنې:

❖ ابوريحان البيروني له خپل ملگري څخه دڅه شي پوښتنه وکړه او هغه څه ورته وويل ؟

❖ محمد (صلی الله عليه وسلم) د علم د زده کړې په هکله څه فرمايلي دي ؟

❖ د ابوريحان البيروني څخه کوم علمي آثار را پاتې دي ؟ نومونه يې واخلي ؟

ارزونه:

❖ زده کوونکی متن سم لوستلی شي ؟

❖ دلوستل شوي متن په مطلب زده کوونکي خبرې کولی شي ؟

❖ زده کوونکي د علم د زده کړې په ارزښت وپوهېدل ؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي .

علم ، آثار ، ناروغ ، زده کړه .

خلورم لوست انسان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل د انسان دارزښت او اهمیت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ❖ آیا ویلی شی چې د انسان او حیوان ترمنځ څه توپیر دی؟
- ❖ انسان د څه شي په واسطه لوستل او لیکل زده کوي؟

لوی خدای (جل جلاله) انسان د یو عقل لرونکي موجود په توګه پیدا کړی دی. انسان د عقل او فکر په واسطه کولی شي لوستل او لیکل زده کړي، پوهه او معلومات ترلاسه کړي، ځکه نو موږ وایو چې انسان یو داسې موجود دی چې عقل، فکر او ذکاوت لري. لوی خدای (جل جلاله) انسان په ډېر نېک بنایسته صورت او جوړښت سره پیدا کړی دی.

عقل او فکر انسان ته پر نورو څارویو او ژویو فضیلت ور په برخه کوي. عقل د انسان د پرمختګ سبب ګرځي. انسان کولی شي چې د نورو څارویو په څېر خواړه وڅوري، او حرکت وکړي خو د عقل او فکر په واسطه د انسان او حیوان ترمنځ توپيرونه موجود دي.

❖ آیا انسان کولی شي چې دهوسی، آس، پړانګ په څېر چابک وځغلي؟

❖ آیا انسان کولی شي چې دکب په شان تر اوبولاندې ژوند وکړي؟

❖ آیا انسان کولی شي چې د مرغانو په شان والوزي؟

د دې پوښتنو ځوابونه روښانه دي چې انسان دغه کارونه نه شي کولی، خو وې کړای شول چې موټر، الوتکه او داسې نور شیان جوړ کړي چې تر هوسی، آس او پړانګ ګړندي وي.

انسان وکولی شول چې کښتۍ جوړه کړي چې په سمندر کې حرکت وکړي پس دا ټول شیان د انسان د عقل او فکر محصول دي.

بښوونکي ته لارښوونه:

- بښوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي.
- د انسان د بښيگڼو او استعدادونو په اړه دې لنډ معلومات وړاندې کړي.
- لغتونه دې پر تخته وليکي او معنا دې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي.
۲. زده کوونکي دې د متن د مطلب په هکله یو د بل سره خبرې وکړي او بیا دې د هر ګروپ یو تن د انسان او حیوان د توپیر په هکله نورته خپل معلومات وړاندې کړي.
۳. زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان او حیوان د توپیر په هکله څو جملې وليکي.
۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!

څارویو: حیواناتو

ذکاوت: هوښیارتیا

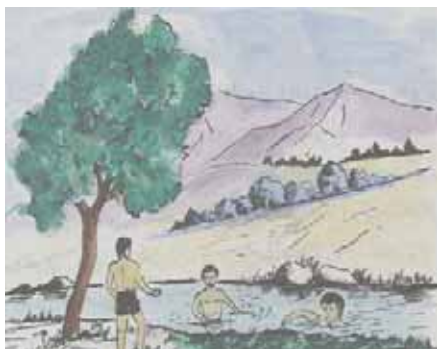
فضیلت: اوچتوالی، بهتري

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ د متن د مطلب په هکله خبرې کولی شي؟
- ❑ د انسان او حیوان د توپیر په هکله جملې لیکلې شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسان د پوهې په باره کې څو کرښې وليکي.

پنځم لوست بې پروايي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د بې پروايي په هکله معلومات او بې پروايي څخه د ځان ژغورلو په بنيکنو باندې پوه شي.

پوښتنې:

- ستاسو په فکر د لامبو وهلوله پاره بايد له څه ډول او بو څخه کار واخلو؟
- که چېرې سړی په چټلو او بوکې ولامبي څه به پېښ شي؟

اجمل يو بې پروا هلک و. هروخت به يې د ناپاکو او بو په ځايو نو لکه ډنډ او ويالوکې لامبو وهله. يوه ورځ چې دی له بنوونځي څخه رخصت شو او په کور کې يې ډوډی و خوړه بيا د لوبو له پاره د باندې ووت. دا جمل کورته نږدې يوه لويه وياله روانه وه. دغه وياله چې د کليو او کورو نو په منځ کې تېره شوې وه د کلي اوسېدونکو به دمبوو پوټکي او خټلې وراچولې. له دې کبله ددغې ويالې اوبه ډېرې چټلې اونا پاکه وې. د کلي هلکانو به پکې لامبل. اجمل پرته له دې چې ددغو ناپاکو او چټلو اوبو زيان ته پاملرنه وکړي خپل کالي يې واېستل او په لامبو وهلو يې پيل وکړ. څو شېبې وروسته بيا انځرگل او بادام گل چې دا جمل ټولگيوال وو په لاره تېرېدل گوري چې اجمل په وياله کې لامبي، په دې وخت کې بادام گل خپل ملگري انځرگل ته وويل: اجمل ته وگوره چې په چټلو اوناو لوبوکې لامبي، دومره نه پوهېږي چې په ناولو او بوکې لامبو وهل روغتيا ته ډېر زيان رسوي او د خطر سره يې مخامخ کوي.

هغوی دواړه ډېر خواشيني او خپه شول. خو ځانونه يې اجمل ته ونه بنودل. کله چې اجمل د لامبو وهلو څخه خلاص شو او کورته ولاړ نو د شپې وړ باندې سخته تبه راغله. ټوله شپه يې دناروغۍ له کبله په وينه تېره کړه. مور او پلار او دکورنۍ نور غړي يې ډېر خپه وو.

سهار و ختي يې روغتون ته بوتلو او د درملنې لاندې يې ونيو. د زيات کړاوله گاللو څخه خو ورځې وروسته روغ شو ټولگيوال يې چې دهغه له ناروغۍ څخه خبر شول د اجمل د ليدو له پاره کورته ورغلل. هغه ډېر ډنگرشوی و. ورېښمين او نور ټولگيوالو يې وروسته له روغې څخه هغه ته وويل: وروره! دا ناروغي ستاد بې پروايۍ او نا پوهۍ پايله ده. موږ او تاسو ته ښوونکي ويلي و چې هېڅکله په ناولو اوبوکې مه لامبۍ چې د ناروغۍ لامل گرځي. اجمل چې دا خبرې واورېدې له ځان سره يې ژمنه وکړه چې بيا به هېڅکله په چټلو او نا پاکو اوبوکې نه لامبم.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- دلوست دمطلب په هکله معلومات وړاندې کړئ.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. متن دې په گروپونو کې په لوړ آواز ولولي.
 ۲. د متن مطلب دې د کيسې په توگه د هرگروپ يو تن په خپله ژبه نورو ټولگيوالو ته ووايي.
 ۳. دلاندې کلمو متضاد شکل پيدا کړئ او دکلمو ترڅنګ يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.
- ناپاکو: پاکو نږدې: روغتيا: _____
 دباندي: زيان: _____ خواشيني: _____

ارزونه:

- آيا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- آيا دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- زده کوونکي دلوست مطلب د کيسې په توگه خپلو ټولگيوالو ته ويلي شي؟
- د ورکړل شويو کلمو ضد يې پيدا کړای شو؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
 ناولواوبو- خځلې- روغتيا- ويا له- ډنډ

شپږم لوست ملالی

موخه: زده کوونکي به متن ولوستلی شي، وليکلی شي. ملالی و پېژني او په متن کې لنډۍ په نښه کړي.

پوښتنې:

- ایاتاسې دهېواد د ملي قهرمانو ښځو د څو تنو نومونه اخیستی شي؟
- څه فکر کوئ چې ملالی څوک ده؟

یوه ورځ د تاریخ ښوونکي په ټولگي کې د څو ملي اتلانو په اړه خبرې کولې او د هغو نومونه یې په تخته لیکل. په دې وخت کې اېمل لاس پورته کړ او له ښوونکي څخه یې وغوښتل چې د ملالی په اړه معلومات وړاندې کړي. ښوونکي وویل: گرانو زده کوونکو! ملالی زموږ دهېواد یوه ملي نامتو او زړه وړه مېرمن وه. کله چې انگریزانو زموږ په هېواد یرغل وکړ او غوښتل یې چې ویې نیسي. زموږ مسلمان هېواد پاله افغانان د انگریزانو ددې موخې نه خبر شول د هغوی د له منځه وړلو له پاره راغونډ شول او د مقابلې تیاری یې ونيو. انگریزان کله چې د میوند دښتې ته را ورسیدل نو په نویو وسلو باندې سمبال و خوزموږ د هېواد زړه ورو افغانانو د ډېرو ساده شیانو لکه یوم، تېرونو او داسې نور، په لاس دمیوند دښتې ته ورغلل. په دې وخت کې هوا ډېره توده وه او د اوبو چپنې او کار یزونه دښمنانو نیولي وو. افغانان دخپلې خاورې دآزادۍ له پاره په ډېر زړه ورتوب جنگېدل. نژدې و چې له

ماتې سره مخامخ شي. په دې وخت کې ملالی بیرغ په لاس کې د خپلو هېواد پالو افغانانو

ترمنځ د دښمن په لور روانه شوه او په لوړ آوازيې داسې وویل:

که په میوند کې شهید نه شوي

خدا یرو لالیه بې تنگی له دې ساتینه

ددې غږ په اورېدو سره دافغانانو احساسات راوپارېدل او په دښمن یې خونړی

یرغل وکړ. هغوی یې تارومار کړل او بری یې ترلاسه کړ.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې په تخته وليکي او معنادې کړي.
- دملالی په هکله دې له زده کوونکو څخه معلومات و غواړي اولنډۍ دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.

۲. لاندې لغتونه چې معنا شوي دي تاسو یې په مناسبو جملو کې وکاروئ!

اتلانو – قهرمانانو

یرغل – حمله

چمتو – تیار

ډگر – میدان

۳. په خپلو کتابچو کې وليکئ چې لاندې لنډۍ چا او د څه له پاره ویلي ده؟

که په میوند کې شهید نه شوي

خدا یرو لالیه بې تنگی له دې ساتینه

۴. پوښتنې:

- انگریزانو د څه له پاره زموږ په هېواد یرغل وکړ؟
- مېرمن ملالی په کوم وخت کې بیرغ په لاس کې ونیو؟ او ولې یې ونیو؟
- ملالی کومه لنډۍ په لوړ آواز ویلې وه. او ولې یې ویلې وه؟

۵. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

- ملالی زموږ د هېواد ملي او زړه وړه _____ وه.
- هغه وخت چې زموږ په هېواد _____ یرغل وکړ.
- غوښتل یې چې زموږ خپلواک هېواد _____.
- سره له دې چې دښمن په نیو _____ سمبال و.
- افغانان دخپلې خاورې د _____ له پاره په ډېر زړه ورتوب _____.
- په دې وخت کې ملالی بیرغ په _____ کې دخپلو هېواد پالو افغانانو ترمنځ د دښمن په لور _____ شوه.

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د ملالی په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟
- زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه ویلی شي؟
- نوي لغتونه په جملو کې کارولې شي؟
- لوستل شوې لنډۍ یې په یاد زده کړه؟ مطلب یې په نثر اړولی شي؟
- نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړې؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

ملالی - افغانان - انگریزان - مېوند

اووم لوست کیسه

موخه: چې زده کوونکي کیسه ولولي، ويې ليکي، د کيسې په مطلب پوه او مترادفي کلمې په متن کې په گوته کړي.

پوښتنې:

د کدو او چارمغز (غوز) د توپير په هکله څوک خبرې کولی شي؟
آيا ستاسو کومه کيسه زده ده؟ که موزده وي خپلو ټولگيوالو ته يې ووايي؟

يوه ورځ يو سړي د غنمو پنډه په شا کړې و، چې ډېر سترې شو نو د چارمغز دونې لاندې يې دمه وکړه او پنډه يې په خپله خوا کې کېښود. د چارمغز د ونې ترڅنګه يو پټی و په دې بن کې د کدو يو بوتی و چې ډېر غټ کدويې نيولی و. سړي چې په بوتی کې کدو او په ونه کې د چارمغز دانې وليدلې نو ويې ويل: عجيبه دا ده چې هغه وړوکي بوتی دومره غټ کدو او دې لويې ونې دومره کوچني چارمغز نيولي دي. پکار خوداوه چې چارمغز د کوچني بوتی او کدو د لويې ونې حاصل وای. له دې وروسته يې سر په خپله امسا کېښود چې دمه و کړي. ناڅاپه په دې وخت کې يې په سر يوشی راولويد. گوري چې دا د چارمغز دانه وه. په دې وخت کې د سړي فکر بدل شو او ځان سره يې وويل: الحمد لله چې کدو د ونې حاصل نه دی که نه نو زما د سر ماغزه خوبه يې را ايستلي وای!

ښوونکي ته لارښوونه:

- کیسه په لوړ آواز و لوله او نوي لغتونه په تخته وليکه! له زده کوونکو څخه وغواړه چې د کلمو څخه په خپله جملې جوړې کړي.
- په متن کې هغو کلمو ته څېر شه چې کرښه ورلاندې اېستل شوې. له زده کوونکو څخه دهرې کلمې مترادف شکل پوښتنه وکړه!
- د کیسې په مطلب خبرې وکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
 ۲. زده کوونکي دې په خپلو گرو پونو کې د کیسې په مطلب خبرې وکړي. بیا دې دهر گروپ یوکس د کیسې مطلب په خپله ژبه ووايي.
 ۳. په متن کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او دهغه هم معنا په خپلو کتابچو کې وليکئ.
 ۴. پوښتنې:
- 🔴 یوه ورځ یو سړي چې د غنمو پنډیې په شا و د چارمغز د ونې لاندې څه کول؟
- 🔴 د چارمغز ترڅنگه یې د څه شي پټی ولید؟
- 🔴 سړي د چارمغز او د کدوپه هکله له ځان سره څه وویل؟

ارزونه:

- 🔴 زده کوونکي کیسه سمه لوستلی شي؟
- 🔴 د کیسې په مطلب پوه شول؟
- 🔴 نوموړې کیسه په خپله ژبه نورو ته ویلی شي؟
- 🔴 په لوستل شوي متن کې یې مترادفې کلمې پیدا او د کلمو هم معنا ښې یې وليکلې؟

کورنۍ دنده:

لوستل شوي کیسه په یاد زده کړئ او خپلو خويندو او وروڼو ته یې ووايئ!

اتم لوست دلمر ارزښت

موخه: دلمر په ارزښت پوهېدل او دلمر
څخه په ژوند کې گټه اخیستل دي.

پوښتنې:

څه فکر کوی چې دلمر څخه څه گټې اخلو؟
که چېرې دلمر رڼا او تودوخه ځمکې ته راونه رسیږي، څه پېښېږي؟

دلمر نه یوازې د رڼا او تودوخې سرچینه ده، بلکې د څارویو، الوتونکو، غلو،
سبو، مېوو او انسانانو په ژوندانه کې هم ډېر ارزښت لري.

که دلمر رڼا او تودوخه ځمکې ته راونه رسیږي، نو انسانان، څاروي، الوتونکي
او نباتات مري. د مثال په توګه دلمر د رڼا او تودوخې د شتوالي په صورت کې غلې،
مېوې، سابه او نور بوټي زرغونېږي. اوسمه وده کوي. همدارنګه پوهیږو چې
دانسانانو خواړه له سبو، غلو، مېوو، غوښو، شیدو، هګیو، کوچو او داسې
نورو څخه لاس ته راځي. که چېرې بوټي زرغون نه شي اوسمه وده ونکړي دهغه
څخه حاصل نشواخیستلی.

سربېره پردې دلمر په تودوخه ځینې میکروبونه له منځه ځي. همدا راز نن ورځ
زیات شمېر پر مختللي هېواد ونه د اوبو او د خونو د ګرمولو له پاره دلمر له
تودوخې څخه گټه اخلي او هم بریښنا ورڅخه په لاس راوړي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې د متن عنوان په تخته وليکي او متن دې په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې د لمر د گټو او ارزښت په هکله خبرې وکړي او نوې کلمې دې د تخته په مخ وليکي او معنادې کړي.
- ښوونکي دې د لوست څو کلمې په تخته وليکي. زده کوونکي دې وار په وار تخته ته راوغواړي. چې د يوې کلمې مترادفه بڼه د کلمې تر څنگه وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې يو له بل سره متن ولولي او خپلې ستونزې دې اوارې کړي.
۲. زده کوونکي دې په خپلو گروپونو کې د لاندې کلمو مترادف شکل له چوکاټ څخه پيدا او بيا دې د کلمو ترڅنگ په خپلو کتابچو کې وليکي.

شین، منبع،	برق، حرارت
---------------	---------------

سرچينه زرغون
تودوخه بريننا

۳. څو زده کوونکي دې د لمر د گټو په هکله يوه جمله ووايي او ښوونکي دې په تخته وليکي.
۴. د لاندې جملو د تشو ځايونو کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي.
لمر نه يو ازې دا چې د رڼا او سرچينه ده ، بلکې د څارويو، الوتونکو، غلو، سبو، مېوو، او په ژوندانه کې هم ډېره گټه لري.
همدا راز نن ورځ زيات شمېر پرمختللي داوبو او د خونو د گرمولو له پاره د له تودوخي څخه گټه اخلي او هم ور څخه په لاس راوړي.

ارزونه:

- ❑ زده کوونکو د لمر د ارزښت او گټو په هکله پوهه ترلاسه کړه؟
- ❑ زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- ❑ زده کوونکي د کلمو مترادف کلمې پېژني؟
- ❑ زده کوونکو د جملو تش ځايونه په مناسبو کلمو سره ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!
لمر - تودوخه - بريننا - روغتيا

نهم لوست اوبن خبرې کوي

موخه: د متن لوستل، لیکل، د اوبن د کیسې په ادبي بڼه او د اوبن زور باندې د زده کوونکو پوهول دي.

پوښتنې:

- ❑ اوبن مولیدلی دی ویلی شی چې اوبن څه ډول خاړوی دی؟
- ❑ د اوبن په اړوند مو کومه کیسه اورېدلې ده؟

ما چې وینئ کولی شم ډېره موده په صحرا او د بنسو کې مزل وکړم، بې له دې چې اوبه وڅښم او یا خواړه وخورم. کله چې په بېدیا او د بنسو کې توند باد ولگېږي او له ځانه سره دوږې په هوا پورته کړي. بیا نو هېڅوک نه شي کولی چې ددغه باد په وړاندې ځان ټینګ کړي او په لار ولاړ شي. خو زه کولی شم چې ددې باد او دوږو ترمنځ خپل تګ ته دوام ورکړم. بنایي پوښتنه وکړئ چې څنگه کولی شم ډېره موده بې له څښلو او خوړلو څخه مزل وکړم؟ تاسې زما شاته پام وکړئ! یوه راوتلې برخه وینئ. چې دې برخې ته (بوکان) وايي. زما همدې ځای کې یوه اندازه وازده ده. کله چې زه خواړه ونه خورم، بدن مې له دې وازدو څخه گټه اخلي او پیاوړی کیږي. څرنگه چې لږ خولې کیږم نو له همدې امله لږ تږی کېږم. او بله دا چې زما د پښو تلې پلنې او نرمې دي چې په خاورو کې نه ډوبیږي. همدا راز زه ځواکمنې سترګې او گڼ بانه لرم، که چېرې یوه سترګه و تړم بیا هم کولی شم چې وینم او په لاره لاړ شم. زه کولی شم چې خپله پزه بنده کړم له همدې امله د توپان او بادونو په وخت کې خاوره او دوره زما سترگو او پزې ته نه ننوځي او س پوه شوی چې لوی خدای (جل جلاله) زه څه ډول پیدا کړي يم؟

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې زده کوونکو ته متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښوونکي دې له متن څخه پر زده کوونکو باندې د املا کار وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. متن دې خو زده کوونکي په وار سره په لوړ آواز ولولي.
۲. لاندې نوې کلمې او ترکیبونه په خپلو کتابچو کې وليکئ بیا د هرې کلمې او ترکیب له پاره خو جملې جوړې کړئ!
(ډېره موده) (ډېروخت) پلې (پياده) پياوړی (قوی) زغملی شم (تېرولی شم) بوکان داوښ دشا را وتلې برخې ته وايي.
۳. پوښتنې:
 - ☞ په کیسه کې اوښ د خپلو بوکانو په اړوند کومه گټه بیانوي؟
 - ☞ د خپلو خولو او اوبو په اړوند څه وايي؟
 - ☞ ولې د اوښانو پښې په خاورو کې نه ډوډیږي؟
 - ☞ ولې اوښ کولی شي د توند باد او توپان په وخت کې تگ ته دوام ورکولی شي؟
۴. لاندې تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.
 ما چې وینئ . . . شم ډېره موده په صحرا او د بنتو کې مزل وکړم.
 ښایي پوښتنه وکړئ چې څنگه کولی شم ډېره موده بې له . . . څخه مزل وکړم؟
 تاسې زما _____ ته پام وکړئ!
 یوه راوتلې برخه _____ .
 کله چې زه خواږه ونه خورم بدن مې له دې _____ څخه گټه اخلي.

ارزونه:

- ☞ زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- ☞ د متن په مطلب پوه شول؟
- ☞ د لوستل شوې کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ټولگیوالو ته ویلی شي؟
- ☞ له کلمو او ترکیبونو څخه یوه بشپړه جمله جوړولی شي؟
- ☞ پوښتنو ته تر کومه ځایه سم ځوابونه ورکولی شي؟

کورنۍ دنده:

داوښ په هکله درې کرښې معلومات په خپلو کتابچو کې وليکئ!

لسم لوست بحري ژوي

موخه: د متن لوستل، ليکل، د بحري ژوو (حيواناتو) په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ❖ بحري حيوانات پېژنئ؟ نومونه يې واخلي!
- ❖ کوم حيوانات هم په اوبو کې او هم په وچه ژوند کوي؟

د ځمکې زياته برخه په اوبو پوښل شوې ده. په ميليونونو حيوانات په سيندونو او دريابونو کې ژوند کوي. له دغو ژوو څخه ځينې بيا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونگنې، تمساح، ماران او ځينې الوتونکي مرغان. همدا راز ځينې بوتي هم شته چې د بحر په تل کې ژوند کوي. زياتره کبان او بحري تي لرونکي حيوانات لکه: وېل (whale) د لکۍ په خوزولو سره د بحر په يوه خوا او بله خوا گرځي راگرځي. د لامبو وهلو په وخت کې له خپلو وزرونو څخه کار اخلي، د ځينو وړو کبانو د غوښو، هډوکو او پوستکو څخه خلک په ورځني ژوند کې گټه اخلي.

بښوونکي ته لارښوونه:

- بښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د بحري حیواناتو د گټو په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

د ځمکې زیا ته برخه په اوبو پوښل _____
په ملیونونو _____ په سیندونو او دریاونو کې ژوند کوي.

۳. لاندې جملې د متن له مخې د شمیرې په لیکلو سره ترتیب کړئ.

الف: په ملیونونو حیوانات په سیندونو او دریاونو کې ژوند کوي.

ب: د ځمکې زیاتره برخه په اوبو پوښل شوې ده.

ج: له دغو ژوو څخه ځینې بیا په وچه کې هم ژوند کولی شي لکه چونگنښی، تمساح، ماران او ځینې الوتونکي مرغان.

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ ځینې بحري حیوانات یې وپیژندل؟
- ❑ د بحري حیواناتو د گټو په اړه خبرې کولی شي؟
- ❑ د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د څو بحري حیواناتو نومونه ولیکي او بیا دې د هغو گټو په اړه څو جملې ولیکي.

يوو لسم لوست ميرويس نېکه

موخه: د متن سم لوستل، ليکل، د ميرويس نېکه پېژندل اود هغه د خدمتونو په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

ويلی شی چې ميرويس نېکه څوک دی؟
ميرويس نېکه خلکو ته د څه شي بلنه ورکړه؟

ميرويس نېکه د افغانانو يو پوه او زړه سوانده مشرو. ده له ټولو افغانانو سره مينه درلوده. دخپل هېواد دخپلواکۍ د گټلو په اړه يې فکر کاوه. غوښتل يې چې افغانان په يووالي سره ژوند وکړي. کله چې هغه د حج دادا کولو له پاره بيت الله شريف ته ولاړ او بېرته بيا کندهار ته راستون شو نو له خلکو او مشرانو سره يې وکتل. خلکو ته يې دخپلواکۍ د بېرته گټلو له پاره د پاڅون بلنه ورکړه. ټولو وگړو د هغه مشري ومنله. ميرويس نېکه له خپل مېرني ولس سره يوځای خپل هېواد د پردو له لاس څخه خلاص کړ. دخپلواکۍ تر گټلو وروسته يې د هېواد د ودانولو له پاره د قدر وړ خدمتونه وکړل. په خلکو کې يې ډېر پلويان پيدا کړل. ميرويس نېکه دخپلې واکمنۍ تر پايه ديوملي مشري په توگه کار وکړ. کله چې مړ شو خلکوپه ډېر درناوي سره خاوروته وسپاره. دده قبر د قندهار د بنار په کوکران کې دی.

بنوونکی ته لار بنوونه:

- بنوونکی دې د تېر لوست پوښتنې وکړي.
- بنوونکی دې د متن لوست ولولي او نوې کلمې دې معنا او بیا دې د میرویس نېکه په هکله د زده کوونکو له سویی سره سم معلومات وړاندې کړي.
- بنوونکی دې د متن د څو جملو املا زده کوونکو ته ووايي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په خپلو گروپونو کې متن په چوپتیا سره ولولي او د میرویس نېکه په هکله دې یو له بل سره خبرې وکړي. بیا دې د هر گروپ یو تن د میرویس نېکه په هکله نورو ته معلومات ورکړي.

۲. د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

میرویس نېکه زموږ د هېواد _____ او _____ واکمن و.

موږ یې نومیالی _____ مېرمن _____ نومېده.

میرویس نېکه د افغانانو یو پوه او _____ مشر و.

نومیالی
نازوانا
ملي مشر
زړه سواند

ارزونه:

ایا زده کوونکي متن لوستلی شي؟

ایا د میرویس نېکه په هکله یې معلومات ترلاسه کړل؟

ایا زده کوونکو وکولی شول چې د جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو ډک کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د میرویس نېکه په هکله څو کرښې ولیکي.

دولسم لوست د کور پاک ساتل

موخه: د متن سم لوستل، د کور د پاک ساتنې او روغتیا ساتنې په هکله معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- ❖ چاپیریال څه ته وايي؟
- ❖ په یوه کورنۍ کې څوک ژوند کوي؟
- ❖ د کور په پاکوالي او روغتیا ساتنه کې ستاسو دنده څه شی ده؟

ټول هغه شیان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د چاپیریال په نوم یادېږي. د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل کور دی. هر چاته خپل کور ډېرگران دی. کور د کورنۍ د ټولو غړو د اوسېدو ځای دی. زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه کوم. زما خویندې او وروڼه هم د کور په پاکۍ کې پوره پاملرنه کوي. د دې له پاره چې زموږ روغتیا ښه وي او د ناروغيو مخنیوی مو کړی وي ښه به داوي چې د کور پاکوالي ته ډېره پاملرنه وکړو.

په حدیث شریف کې راغلي دي (پاکوالی د ایمان یوه برخه ده) د دې له پاره چې بدن موروغ وي په کار ده چې د خپل کور د شاوخوا چاپیریال د پاک ساتلو له پاره لاندې ټکي په پام کې ونیسو:

۱. کوټوته باید پاکه هوا او د لمر رڼا ورسېږي.
۲. د کور انگر باید پاک او سوتره وساتو.
۳. خځلې او دمېوو پوټکي باید په ټاکلي ځای کې واچول شي او د بې ځایه غورځولو څخه یې ډډه وکړو.
۴. ماشومان باید داسې روږدي شي چې د ټټۍ (بیت الخلا) له راتگ څخه وروسته خپل لاسونه په صابون او پاکو او بو ومینځي.
۵. څاروي او کورني مرغان باید له کور څخه لېرې په یوه ټاکلي ځای کې وساتل شي.
۶. د اغوستلو کالي، کمپلې شړۍ، برستنې، روجایي گانې، توشکې، د کور پرشونه باید پاک او سوتره وساتل شي او په هره اونۍ کې یې لږترلږه یو ځلي د لمر تو دوڅې ته واچوو ترڅو مېکروبونه یې له منځه لاړشي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست د موضوع په هکله دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او په وار سره دې د لوست په مطلب خبرې وکړي.
۲. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ.

ټول هغه شيان چې زموږ په شاوخوا کې موجود دي د _____ په نوم یادېږي.

د انسان د ژوند لومړنی چاپیریال د هغه خپل _____ دی.

کور د کورنۍ د غړو د _____ ځای دی.

زه د خپل کور پاکوالي ته ډېره _____ کوم.

پاکوالی د _____ یوه برخه ده.

۳. پوښتنې:

- کور او کوټو ته پاکه هوا او د لمر رڼا څه ګټه لري؟
- خځلې او دمېوو پوټکي په کوم ځای کې واچول شي او ولې؟
- ماشومان او لویان له تټۍ څخه وروسته خپل لاسونه ولې په صابون او پاکو اوبو مینځي؟
- څاروي او کورني مرغان د څه له پاره د کوټو څخه لېرې ساتل کېږي؟
- موږ خپل توشکونه او کالي ولې لمر ته اچوو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د متن په مطلب پوه او خبرې پرې کولی شي؟
- زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړای شوي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پاکوالي د ګټو په هکله څو جملې ولیکي.

ديار لسم لوست د ځنگلونو گټې

موخه: د متن لوستل، ليكل، د ځنگلونو د گټو او ارزښت په هکله معلومات او ځنگلونو ته پاملرنه ده.

پوښتنې:

- آيا ويلی شى چې زموږ د هېواد په کومو ولايتونو کې ځنگلونه شته دي؟
- له ځنگلونو څخه څه شى لاس ته راځي؟
- د ځنگلونو پاملرنه او هغو ته وده ورکول څه گټې لري؟

ځنگلونه د هېواد ارزښتمنې سرچينې دي، د ځنگلونو پراخوالى، ساتنه او له ځنگلونو څخه سمه گټه اخيستل د هېواد اقتصاد پياوړى کوي. د ځنگلونو شته والى د چاپيريال په سمسورتيا او د هوا په پاکوالي او د ښکلي نندارځي په جوړښت کې خورا غوره رول لري.

ځنگلونه په سيمو کې د سېلاب او توپان د رامنځ ته کيدو په وړاندې زيات ارزښت لري. همدا راز ځنگلونه د الوتونکو مرغانو او ژوو د شته والي او زياتېدو سبب گرځي. له ځنگلونو څخه غوره محصولات لکه دودانيو او سون لرگي ترلاسه کيږي او څېر ځايونه لري. زموږ د هېواد ځنگلونه د پکتيا، کونړ، ننگرهار، لغمان، سمنگان، بادغيس او دهرات په ولايتونو کې دي. د سمنگان، بادغيس او دهرات په ولايتونو کې د پستې ځنگلونه هم شته. د دغو ځنگلونو ځينې ونې بې مېوې دي. نو موږ ته په کار ده چې د خداى (جل جلاله) دغه لوى او وړيا نعمت او ملي شتمنى ته پاملرنه وکړو او د لازياتې ودې او روزنې په خاطر يې د تل له پاره د ځان دنده وبولو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې د ځنگلونو د گټو په هکله خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې له هر گروپ څخه یو یو تن د ټولگي مخ کې د ځنگلونو د گټو په اړه معلومات ورکړي.

۲.	نوي لغتونه	معنا
	سمسورتیا	تازه گي او شین والی
	چاپیریال	شاوخوا
	خورا	ډېر
	پراخوالی	ارتوالی
	شتمنی	پانگه، دارایی

۳. پوښتنې:

- ❖ له ځنگلونو څخه کومې گټې اخلو؟
 - ❖ زموږ په کومو ولایاتو کې ځنگلونه شته دي؟
 - ❖ که چېرې ځنگلونه نه وي د چاپیریال هوا به څنگه وي؟
 - ❖ مرغان او الوتونکي چېرې ژوند کوي؟
۴. د لاندې کلمو سم شکل په گوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: زنگلونه ځنگلونه

ب: اقتصاد اقتصاد

ج: جوړښت جوړښت

د: ښکولي ښکلي

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❖ د ځنگلونو د گټو او ارزښت په اړه یې معلومات ترلاسه کړل؟
- ❖ دوی د ځنگلونو په اړه خبرې کولی شي؟
- ❖ د نویو کلمو په معنا پوه شول؟ او پوښتنو ته یې مناسب ځوابونه وویلي شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د ځنگلونو د گټو په اړه څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

څوارلسم لوست

د ډبرو سکاره

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ډبرو د سکرو په هکله معلومات او دهغه په گټه او ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ❖ آیا تاسو د ډبرو سکاره لیدلي دي؟
- ❖ د ډبرو سکاره له کوم ځای څخه لاس ته راځي؟
- ❖ سکاره له څه شي څخه جوړېږي؟
- ❖ خلک د ډبرو له سکرو څخه څه گټه اخلي؟

د ډبرو سکاره یوه تور رنگې کلکه ماده ده چې ترڅمکې لاندې پیدا کیږي. د ډبرو سکاره زموږ د گران هېواد افغانستان په ډبرو ولایاتو لکه هرات، بامیان، پروان، بغلان او بدخشان کې پیدا کیږي. زموږ هېواد وال په ژمي کې د کورونو او دفترونو په تودولو کې له دې سکرو څخه کار اخلي. په فابریکو کې د سون د توکو په څېر کارول کیږي. موږ باید کونښن وکړو چې د ډبرو له سکرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار واخلو، دا کار له یوې خوا اقتصادي دی. او له بلې خوا د ځنگلونو په ساتنه کې هم مرسته کوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست سرليک په تخته وليکي او لوست دې په لور آواز ولولي.
- نوي لغتونه دې معنا او د ډبرو سکرو په هکله دې معلومات ور کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لور آواز ولولي او بيا دې د هر گروپ يو زده کوونکی د خپل گروپ په مشرۍ د متن په مطلب خبرې وکړي.
۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پيدا کړئ او د کلمو تر څنگه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

- فشار _____
- هېواد _____
- تودول _____
- سون _____

زور، د سوځېدو مواد،
وطن، گرمول

۳. لاندې نيمگړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
د ډبرو سکاره يوه تور رنگي کلکه ماده _____
زموږ _____ په ژمي کې د کورونو او دفترونو په _____ کې له دې سکرو څخه _____ اخلي او په فابريکو کې د _____ د توکو په څېر کارول _____
موږ بايد _____ وکړو چې د سکرو له ډبرو څخه په صنعت کې او هم د سون د موادو په څېر له هغو څخه کار _____
د ا _____ له يوې خوا اقتصادي دی او _____ له بلې خوا د ځنگلونو په ساتنه کې مرسته _____.

۴. پوښتنې:

- ❖ د ډبرو سکاره له څه شي څخه او په څه ډول لاس ته راځي؟
- ❖ د ډبرو سکاره زموږ د هېواد په کومو ولاياتو کې پيدا کېږي؟

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ❖ زده کوونکو د ډبرو د پيدا ايښت په هکله معلومات پيدا کړل؟
- ❖ زده کوونکي د ډبرو سکرو په هکله معلومات ور کولی شي؟
- ❖ زده کوونکي د سون د موادو په ارزښت پوه شول؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د ډبرو سکرو په اړه څو جملې وليکئ!

پنځلسم لوست د تمباکو زیانونه

موخه: د متن لوستل، لیکل د تمباکو، نسوار او چلم د زیانونو په هکله معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ❑ داسې څوک پېژنئ چې سگرت ، نسوار او یا چلم څکوي؟
- ❑ څوک چې سگرت ، نسوار او یا چلم څکوي دهغو کسانو روغتيايي حال به څنگه وي؟

تمباکو هم د نېشه یي توکو څخه یو زیان رسوونکی بوټی دی . دا دخلکو ترمنځ په بېلا بېلو ډولونو کارول کېږي لکه سگرت ، چلم او نسوار . تمباکو که په هره بڼه وکارول شي روغتیا ته تاوان رسوي .

د ساه اخیستو له لارې د انسان سږوته دخپل لوگي په وسیله زیانونه اړوي . نسوار د خولې او معدې له لارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیداکوي لکه دخولې بدبو یي دغابنونو تورېدل او دمعدې ناروغي .

سربېره پر دې چې په خپله عملي کسانوته زیان رسوي دنور و خلکو دناروغي لامل کېږي . که یو سگرت او چلم څکوونکی د نورو خلکو په منځ کې خپل د خولې لوگی نوروته ولېږدوي د ناروغي سبب کېږي ځکه چې پورتنی توکي په ډېرې آسانی دساه له لارې اخیستل کېږي همدا راز دغه توکي مالي زیانونه هم لري لکه دسگرت اوچلم په څکولو سره عملي کسان خپلې یوه اندازه پیسې بې ځایه لگوي ، که هغه پیسې په مېو او خورو ولگوي کیدای شي یو غښتلی انسان ور څخه جوړ شي . هغه کسان چې دغه بد عملونه لري لازمه ده چې خوشې یې کړي ترڅو بدن یې په ناروغیواخته نه شي .

لغتنه او معناگانې:

لامل، سبب ، سږو، ششونه ، غښتلی، قوي

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ!
- د تمباکو ، سگریټو ، نسوارو او چلم په زیانونو خبرې وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او د متن د موضوع په هکله دې په وارسره خبرې وکړي.
۲. پوښتنې:
 - ❖ څوک چې سگریټ څکوي خلک ولې ترې کرکه کوي؟
 - ❖ نسوارا چول کوم زیانونه لري؟
 - ❖ د سگریټ او چلم څکول کوم اقتصادي زیانونه لري؟
۳. د چوکاټ څخه مناسب ادوات د جملو په مناسبو ځایونو کې وکاروئ:

تمباکو هم د نشه یي توکو _____ منځ _____ یو زیان رسوونکی بوی دی.

سگریټ _____ چلم د ساه دلارې د انسان سرپوته زیانونه اړوي.

نسوار دخولې _____ معدې دلارې انسان ته بېلابېلې ناروغۍ پیدا کوي.

سربیره _____ دې _____ په خپله عملیا نوته زیانونه رسوي دنورو خلکو دناروغۍ سبب کیږي.
۴. زده کوونکي دې د سگریټو د زیانونو په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

له ، څخه ،
او ، او ، په
چې

ارزونه:

- ❖ آیا زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ❖ د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- ❖ دلوست مطلب په خپله ژبه نورو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- ❖ زده کوونکو پوښتنوته سم او مناسب ځوابونه وویل؟
- ❖ آیا دوی دلوست مطلب په څو کرښو کې له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

د هرې کلمې له پاره په خپلو کتابچو کې دوه دوه مناسبې جملې ولیکئ!

سگریټ ، نسوار ، چلم ، تمباکو ، زیان ، روغتیا

شپار سم لوست نوکانو ته پاملرنه

موخه: د متن لوستل، لیکل د نوکانو غوڅولو او پاک ساتنې ته پاملرنه او په متن کې دوروستاړي په نښه کول دي.

پوښتنې:

موږ د خپلو نوکانو پاک ساتلو ته څه ډول پاملرنه کولی شو؟
که چېرې موږ خپل نوکان غوڅ نه کړو او پاک یې ونه ساتو څه به پېښ شي؟

هره ورځ زموږ نوکان یو څه اوږدېږي، چې لږ تر لږه په اونۍ کې یو یا دوه ځلي د نوکانو لنډول د روغتیا له پاره گټور کار گڼل کېږي. ځکه نوکان د گوتو په سرونو کې دي. د همدغو گوتو او لاسونو په مرسته موږ خپل کارونه ترسره کوو، لکه ډوډۍ خوړو، لیکل او نور زیات کارونه کوو. که چېرې زموږ نوکان له اندازې څخه اوږده شي بیا په هغو کې ځینې شیان بندېږي چې بد ښکاري او هم زموږ د ناروغۍ لامل گرځي.

له همدې امله باید خپلو نوکانو ته پاملرنه وکړو خو هېر نه کړو چې ځینې ماشومان اولویان خپل نوکان په غاښونو پری کوي. دغه کار په روغتیا ناوړه اغېزه کوي.

لغتنه او معناگانې:

پری کول، قطع کول، ناوړه، نامناسب

ښوونکي ته لارښوونه:

- د متن عنوان په تخته وليکئ او لوست په لور آواز ولولئ!
- د زده کوونکو فعاليتونه و څارئ او لارښوونه وکړئ!

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن د کتاب له مخې ولولي او په خپلو ډلو کې دې د متن په مطلب خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمگړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!
لږ ترلږه په اونۍ کې يو ځلي خپل _____ پرې کړئ!
که چېرې زموږ نوکان له _____ څخه اوږده شي بيا په هغو کې ځينې _____ بند يري.
چې بد ښکاري او هم زموږ د _____ لامل گرځي.
ځينې ماشومان او لويان خپل نوکان په _____ پرې کوي چې د روغتيا له پلوه دغه ډول کار ډېر _____ گڼل شوی دی.
۳. په لاندې کلمو کې هغه کلمې په نښه کړئ چې جمع يې په «ان» جوړېږي.
(نوک، گوته، لاس، ماشوم، غاښ، لوی)

ارزونه:

- 👉 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 👉 زده کوونکي په دې وپوهيدل چې خپل نوکان پاک وساتي او په څه شي يې پرې کړي؟
- 👉 زده کوونکو نيمگړې جملې په مناسبو کلمو بشپړې کړي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي او بيا دې په جملو کې وکاروي.
نوکان، لاسونه، ډوډی، ناروغی، غاښونه، پاک

اوه لسم لوست

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه)

موخه: د حضرت عمر فاروق (رض) پېژندل او په دې لوست کې د مرکبو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

آيا حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) پېژنئ؟

د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په يارانو کې څوک د فاروق لقب لري او ولې؟

د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) څخه وروسته څوک د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) دوهم يار دی. اصلي نوم يې عمر د پلار نوم يې خطاب دی. د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) له خوا ورته د فاروق لقب ورکړ شوی او په (۲۹) کلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو.

حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) د حضرت ابو بکر صدیق (رضی الله عنه) په شان خپل زيات وخت د حضرت محمد (صلی الله عليه وسلم) په خدمت او ملگرتيا کې تېر کړی دی.

کوم وخت چې حضرت عمر فاروق (رض) د اسلام په مبارک دين مشرف شو نو د اسلام مبارک دين ډېر زيات قوت وموند. همدا راز حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېرې غذاگانې کړې دي او الله (جل جلاله) زيات برياليتوبونه ور په برخه کړي دي. د خپل خلافت په موده کې يې داسې ستراسلامي کارونه کړي دي چې په نړۍ کې ساری نه لري. همدا ډول حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) ډېر هېوادونه فتح کړي دي. خلک يې د اسلام مبارک دين ته را بللي دي. په عدالت کې نړيوال شهرت لري. لس کاله، شپږ مياشتې او پنځه ورځې د مسلمانانو خليفه و او د هجرت په ۲۴ کال د (۲۳) کلنۍ په عمر د سهار د لمانځه په وخت کې د ابولولو نومي سړي له خوا ټپي او بيا په شهادت ورسېد.

لغتونه او معناگانې

فاروق - د ښه او بد توپير کوونکی
 خليفه - ځايناستی، د پيغمبر جانشين
 ټپي - زخمي

بنوونکي ته لارښوونه:

- بنوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي .
- د حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) په هکله دې د زده کوونکو له سويې سره سم لنډ معلومات ورکړي!
- د متن لغتونه دې په تخته وليکي او زده کوونکي دې معنا کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې د لاندنيو لغتونو څخه مناسبې جملې جوړې کړي.
(فاروق ، صديق ، مشرف ، برياليتوبونه ، خلاقت ، نړۍ)
۲. زده کوونکي دې په گروپونو ووېشل شي او هر گروپ دې يوه برخه په چوپتيا مطالعه کړي.
بيا دې مطلب نورو ته ووايي.
۳. پوښتنې:
 - ✶ حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) د حضرت محمد څوم يار دی؟
 - ✶ حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) په څو کلنۍ کې د اسلام په مبارک دين مشرف شو؟
 - ✶ حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) له کوم خليفه څخه وروسته د مسلمانانو مشر وټاکل شو؟
 - ✶ حضرت عمر فاروق (رضی الله عنه) څومره وخت د مسلمانانو خليفه و؟
۴. په لاندې کلمو کې مرکبې کلمې په گوته کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ. په جملو کې يې سمې وکاروئ!

ابوبکر صديق ، عمر فاروق ، حضرت محمد (صلى الله عليه وسلم) خليفه

ارزونه:

- ✶ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ✶ د حضرت عمر فاروق (رض) په هکله د ټولگي په مخکې خبرې کولی شي؟
- ✶ ايا زده کوونکي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

دلاندې کلمو څخه مناسبې جملې جوړې او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.
فاروق ، خليفه، مشر، برياليتوبونه

اتلسم لوست گلان

موخه: د متن لوستل، لیکل، او د گلانو د بېلابېلو برخو د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

- ❖ تاسو څو ډوله گلان پېژنئ؟ نومونه یې ووايئ.
- ❖ آیا پوهېږئ چې د گل د بېلابېلو برخو نومونه څه دي؟
- ❖ زموږ د هېواد کومې مېوې له گلانو څخه ترلاسه کېږي؟ نومونه یې واخلي!

زموږ په گران هېواد کې ډول ډول گلان پیدا کېږي. چې غوره ډولونه یې دادی: کشمالي، یاسمن، شبو، نرگس، گلاب، چنبېلي، فرشي، پتوني، داودي او

داسې نور چې زموږ هېواد وال یې په بڼونو، چمنونو او کورونو کې د ښایست او د هوا د سمسورتیا له پاره کري او روزنه یې کوي.

زموږ د هېواد مشهورې مېوو لرونکې ونې لکه زردآلو، آلبالو، لېمو، انار، انگور، ناک، مالټه،

نارنج، مڼه، چارمغز (غوزان)، بادام او پسته، هم رنگارنگ او ښکلي گلان لري. په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول گلانو څخه په زړه پورې عطرونه او درمل جوړوي چې هر یو یې د زیات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په ښکلا او روغتیا، خوشحالی کې ډېر ارزښت لري.

بنوونکي ته لازبنوونه:

- بنوونکی دې د لوست عنوان په تخته وليکي اولوست دې په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکی دې د گلانو د بېلابېلو برخو په هکله خبرې وکړي.
- بنوونکی دې د متن له مخې پر زده کوونکو باندې املا وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې د گلانو د گټو په هکله دهر گروپ څخه يو تن خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
 زموږ په هېواد کې ډول ډول گلان _____ .
 په اوسنۍ زمانه کې ډېر هېوادونه له ډول ډول گلانو څخه په زړه پورې
 عطرونه او درمل _____ .
 هريو يې د زيات ارزښت وړ او د ژوند د چارو په _____ او _____ ، _____ کې ډېر
 ارزښت _____ .
۳. لاندې مفردې کلمې په جمع واړوئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کشمالي کشمالي

زرد آلو زردآلان

_____ منيه

_____ مالته

۴. پوښتنې:

- 🌸 کومې ميوه لرونکې ونې پيژنئ نومونه يې واخلي؟
- 🌸 کوم گلان زموږ په هېواد کې پيدا کېږي؟
- 🌸 له گلانو څخه څه شی جوړېږي؟

ارزونه:

- 🌸 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 🌸 د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- 🌸 د گلانو په هکله معلومات ورکولی شي؟
- 🌸 زده کوونکي په دې پوه شول چې له گلانو څخه څه شی جوړېږي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د گلانو په هکله پنځه کرښې په خپلو کتابچو کې وليکي.

نولسم لوست

د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچونې زيانونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د مېوو د پوټکو د بې ځايه اچولو په زيانونو پوهېدل او له هغه څخه ډډه کول دي.

پوښتنې:

- ❖ ستاسو په نظر د مېوو د پوټکو اچول د لارو په سر بڼه کار دی او که بد؟ او ولې؟
- ❖ کله چې ميوه خورئ کوم ټکي بايد په پام کې ولرئ؟

اجمل او زمري دواړه په څلورم ټولگي کې زده کړه کوي. اجمل هوبسيار، او با اډبه هلک دی. په ټولگي کې لومړی لمبر او په ښوونکو گران دی. له خپلو ټولگيو الو سره بڼه ناسته او ولاړه کوي. خو زمري يو بې پروا او شوخ هلک دی. د ټولگي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه په تنگ دي.

يوه ورځ چې زمري په ښوونځي کې د خپلو څو نورو ملگرو سره د کپلو په خوړلو لگياو او د کپلو پوټکي يې په بې پروايي سره د ښوونځي په لاره غورځول. اجمل غوښتل چې ټولگي ته لار شي پام يې نه شو پښه يې د کپلې په پوټکي کېښوده.

په ځمکه وغورځېد او سخت ژوبل او نا آرامه و، روغتون ته يې يووړ. وروسته له معاینې څخه څرگنده شوه چې د پښې هډوکي يې مات شوي دي. ډاکټر ورته نسخه ورکړه او بيا يې ورته لارښوونه وکړه چې خپلې پښې ته ډيره پاملرنه وکړي. اجمل د ډاکټر خبرې په پام کې ونيولې د څو مياشتو په بهير کې د اجمل کلنۍ آزموينه را ورسیده او دی له آزموينې څخه پاتې شو.

دې ته اړ شو چې همدا ټولگي په بل کال کې بيا ولولي. په دې ځای کې پوه شو چې د زمري د بې ځايه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله اجمل ته څومره زيان ورسيد. نو گرانو زده کوونکو! تاسې هم کله چې يو شی خورئ لومړی يې و مينځئ. بيا يې وخورئ او دهغه پوټکي د لارې په سر مه غورځوئ! د خپلو اچولو له بېلرونو څخه گټه واخلي چې نورو ته ستونزه او زيان ونه رسېږي.

بنوونکی ته لارښوونه:

- بنوونکی دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکی دې د متن د مطلب په هکله لومړی له زده کوونکو څخه پوښتنې وکړي او بیا دې زده کوونکو ته د مېوو د پوټکو دبی ځایه اچونې د زیانونو په هکله معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر گروپ یو تن د ټولگي مخې ته راشي او دلوست د مطلب په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.
۲. لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو بشپړې کړئ!

اجمل او زمري دواړه په څلورم ټولگي کې _____ کوي.

اجمل یو هونبیار او با اده _____ دی.

له خپلو ټولگیوالو سره ښه _____ کوي.

خو زمري ډېر بې پروا او شوخ هلک دی د ټولگي ټول زده کوونکي د هغه له لاسه _____ وو.

یوه ورځ چې زمري په بنوونځي کې د خپلو څو نورو ملگرو سره د _____ په خوړلو لگیا و او د کپلو _____ به یې په _____ د بنوونځي په لاره کې غورځول.

اجمل _____ چې ټولگي خواته لار شي.

پام یې نه شو _____ یې د کیلې د پوستکي په مخ کېښوده او په ځمکه وغورځېد.

دی د پښې د ژوبلېدو څخه _____ و.

ډاکټر ورته _____ ورکړه.

په دې ځای کې پوه شو چې د زمري د بې ځایه پوټکو غورځولو او د بې پروايي له امله اجمل ته څومره _____ ورسېده.

تاسې هم کله چې څه شی خورئ لومړی یې ومینځئ، بیا یې _____.

دهغه پوټکي دلاري په سر _____ بلکې د خخلو اچولو له بېلرونو څخه گټه واخلي!
۳. پوښتنې:
 - ✶ اجمل څه ډول هلک و؟
 - ✶ اجمل په بنوونکو او خپلو ټولگیوالو باندې ولې گران و؟
 - ✶ زمري څه ډول هلک و؟
 - ✶ اجمل د څه شی له کبله ژوبل شو؟
 - ✶ موږ باید کوم کارونه وکړو ترڅو د نورو په نظر د ښه نوم خاوندان شو؟

ارزونه:

- ✶ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ✶ دوی د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- ✶ زده کوونکي د متن مطلب په خپله ژبه خپلو ټولگیوالوته ویلي شي؟
- ✶ د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړي شول؟
- ✶ پوښتنو ته یې سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده: د متن مطلب د خپلو کتابچو په څو کرښو کې ولیکئ!

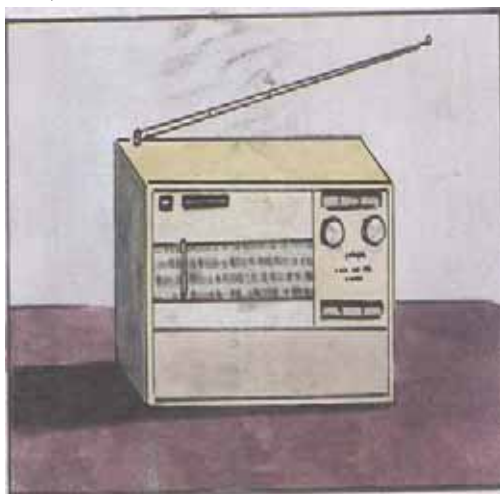
شلم لوست راډيو

موخه: د متن لوستل، ليکل او د راډيو په اړه لنډ معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

- ❖ تاسې خبرونه د څه شي په وسيله اورئ؟
- ❖ راډيو کومې اسانتياوې رامنځ ته کړي دي؟
- ❖ د راډيو د جوړښت په اړه څوک خبرې کولی شي؟

د بېسيم ټېلېگراف له رامنځ ته کېدو او پرمختګ څخه وروسته الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې ثابته کړه چې راډيو په فضا کې د موجونو قوه د څپو په واسطه لېږدولی شي. د انسانانو او نورو غږونو څپې بريښنا ييزې کولی شي او دا آوازونه بيا بل ځای ته رسوي. د همدې تجربې په

بنسټ ټېلېگراف جوړ شو. او وروسته بيا د اېټالوي پوه مارکوني د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه او د خلکو نندارې ته يې وړاندې کړه چې ډېر ژر يې پراختيا وموندله.

زموږ په هېواد کې دغازی امان الله خان د حکومت په موده کې چې (۱۳۰۴) لمريز کال و. عطا الله خان يې د راډيو تخنيک د زده کړې له پاره د المان هېواد

ته ولېږه. په (۱۳۰۵) کال له څو تنو المانيانو او د راډيو له دوو لېږدونکو د ستگاوو سره بېرته خپل هېواد ته راستون شو او په چټکۍ د راډيو د ستديو د جوړولو کار پيل شو د (۱۳۰۶) کال د تلې په مياشت کې راډيو خپل قانوني پړاوونه تېر او په خپرونو يې پيل وکړ.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د راډيو د ارزښت په اړه دې د زده کوونکو د سويې سره سم معلومات ورکړي.
- ښوونکي دې د بېسم ټېلېگراف په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، خو زده کوونکي په وار د راډيو په اړه نوروته خپل معلومات او څرگندونې وړاندې کړي.
۲. پوښتنې:
 - ❖ الماني پوه (هرتس) د رياضي د معادلو له مخې د څه شي په هکله خپله تجربه څه ډول ثابتې کړه؟
 - ❖ مارکوني په کوم کال کې راډيو اختراع کړه؟
 - ❖ زمور په هېواد کې د راډيو د تخنيک زده کړه د لومړي ځل لپاره چا وکړه؟
 - ❖ راډيو خلکو ته کومې اسانتياوې برابرې کړې دي؟
۳. لاندې نيمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
 - ❖ راډيو په فضا کې د موجودو قوه د _____ په واسطه لېږدولای شي.
 - ❖ د همدې تجربې په بنسټ _____ جوړ شو.
 - ❖ وروسته بيا ايتالوي پوه _____ د تجربې له مخې په (۱۸۹۵ م) کال راډيو جوړه کړه.
 - ❖ زمور په هېواد کې د _____ د حکومت په موده د راډيو د ستگه جوړه شوه.

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ❖ زده کوونکو د راډيو په اړه پوهه حاصله کړه؟
- ❖ دوی کولی شي چې د راډيو د ارزښت په اړه خبرې وکړي؟
- ❖ ورکړل شويو پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلي شي؟
- ❖ نيمگړې جملې په مناسبو کلمو ډکولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (راډيو، ټېلېگراف، فضا، غږونه) کلمې په جملوکې وکاروي.

یوویشتم لوست د ژرندو ډولونه

موخه: د متن لوستل، لیکل دژرندو او د هغو ډولونو په اړه معلومات ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- ❖ خلک خپلې غلې چېرې اوږه کوي؟
- ❖ خو ډوله ژرندې پېژنئ؟ نومونه یې واخلي؟

خلک د غلې دانې دمیده کولو بېلابېلې لارې چارې کاروي او د غلې دانې میده کول دخپل خوراک له پاره ډېر ضروري گڼي. خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه هم گټه اخیسته لکه لاسي مېچنې، بادي ژرندې، د اوبو ژرندې، چې اوسنۍ بڼه یې د ماشینونو بېلابېل ډولونه دي او د برېښنا او تېلو په وسیله گرځي، خلک پرې خپله غله دانه اوږه کوي. له بادي ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه گټه اخیستل کیدای شي چې باد ولري او د هغو له پاره هوایي څرخونه جوړ کړای شي.

د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه گټه اخیستل کېږي چې ډېرې اوبه ولري. هغه سیمې چې برېښنا یې ژرندې او برېښنا نه لري هلته د تیلو او ماشیني ژرندو څخه گټه اخیستل کېږي.

ژرندې د غلو، دانو د اوږه کولو سربېره د خلکو له پاره مالي گټه او د کار یوه گټوره لاره ده. له همدې لارې څخه ځینې کورنۍ خپلې ورځنۍ او د ټولني اړتیاوې پوره کوي. له دې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره اړتیا لري.

بښوونکي ته لارښوونه:

- بښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د ژرندو د ډولونو او دهغو په ارزښت دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیت:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د ټولگي په مخکې د ژرندو د ارزښت او گټو په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.
۲. دلاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!
خلکو د ژرندو له لومړنیو ډولونو څخه _____ اخیسته.
له بادي ژرندو څخه په هغو _____ کې سمه گټه اخیستل کېدای شي چې _____ ولري.
د اوبو له ژرندو څخه په هغو سیمو کې سمه گټه اخیستل کېږي چې ډېرې _____ ولري.
زموږ په هېواد کې د ژرندو _____ ډولونه شته.
ژرندې د غلو دانو د اوږه کولو او میډه کېدو سربېره د خلکو له پاره _____ گټه او د کار یوه گټوره لار هم _____ له همدې امله زموږ خلک د ژرندو شتوالي ته ډېره _____ لري.
۳. دلاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه پیدا کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګه په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

خلک _____ بڼه _____ اړتیا _____ گټه _____ وگړو _____ فايده _____ ضرورت _____ شکل

۴. پوښتنې:

- خو ډوله ژرندې مو وپېژندلې، نومونه یې واخلي؟
- خلک له ژرندو څخه څه گټه اخلي؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- د ژرندو ډولونه یې وپېژندل؟
- د ژرندو د ارزښت په اړه معلومات ورکولی شي؟
- نیمگړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوي؟

کورنۍ دنده:

د ژرندو ډولونو نومونه واخلي او بیا د ژرندو د گټو په اړه خو مناسبې جملې ولیکئ.

دوه و يشتم لوست کاغذ او گتې يې

موخه: د متن لوستل، لیکل، د کاغذ د ارزښت او گټو په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

موږ خپلې خبرې او اړتیاوې د څه شي په مخ لیکو؟

پخوانیو خلکو به خپلې خبرې د څه شي په مخ

لیکلې؟ او ولې؟

موږ څومره کتابونه چې گورو، دا ټول د کاغذ په مخ چاپېږي. که کاغذ نه وای کتابونه به هم نه وای. د علم او پوهې خپرونه به ستونزمنه وای. د پخوانیو خلکو له حالاتو او پېښو څخه خبرېدل به گران کار وای. د نورو هېوادونو له حالاتو نه به بې خبره وای. د نړۍ پرمختګ د پوهې د خپریدو برکت دی. علم او پوهه د کاغذ په وسیله له یوه نسل څخه بل نسل ته او له یوه ځای نه بل ځای ته خپریږي. په تېرو زمانو کې چې کاغذ جوړ شوی نه و، د خلکو خبرې، کیسې نکلونه په ډبرو، خاورینو تختو او پوستکو باندې لیکل کېدې. کله چې خلکو لږ پرمختګ وکړ خپلې خبرې به یې پر هډوکو، د ونو په پوستکو او پانډو لیکلې. ورو ورو د څارویو په څرمنو لیکل پیل شول. دوه زره کاله پخوا د مصر خلکو د کاغذ جوړولو نوې طریقه پیدا کړه. د یو ډول ونې پوستکي یې پاک کړل او په هغو یې لیکل پیل کړل. په هغو وختونو کې د چین خلکو هم د سپنسیو، ټوکر او ټوټو څخه کاغذ جوړ کړ. په همدې توګه د کاغذ د جوړولو له پاره وخت په وخت په هر ځای کې کونښنونه وشول ترڅو نننۍ کاغذپه اوسنۍ بڼه رامنځ ته شو. او سنی کاغذ له یو ډول ونو څخه جوړېږي. دلرګیو ټوټې په یوه ډنډ کې اچوي او دا ټوټې چې (اسپارتو) نومېږي، هم ورسره ګډ کړي. ځینې نور توکي هم ورسره اچوي. دا توکي د لرګي ټوټې حلوي او یو ټینګ او بلن شی ورڅخه جوړېږي. بیا دا اوبلن د ماشینونو په وسیله نری کوي او د یو شي پرمخ یې خپروي چې وچ شي. وروسته یې په بېلو بېلو اندازو غوڅوي چې کاغذ ورڅخه جوړ شي. کاغذ یواځې د کتابونو، مجلو او ورځپاڼو په چاپو لو کې نه کارول کیږي بلکې له پېر او پنډ کاغذ څخه د کتابونو پوښونه، د اورلګیت پوښ، کارتونه، الماری او بکسونه هم جوړوي.

همدا راز نوټونه هم له يو ډول کاغذ څخه جوړېږي چې په هغو باندې دورځينې ژوند د اړتيا شیان اخلو او هم يې خرڅوو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د کاغذ د گټو او کارولو په اړه معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکي دې له متن څخه څو جملې املا ووايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې يو تن د ټولگي په مخکې د کاغذ د پيداينست او گټو په اړه په لنډه توگه خبرې وکړي.

۲. لغتونه او معناگانې:

اوبلن يا اوږن، مایع

پېر، پنډ

سپنسيو، تارونو

۳. پوښتنې:

❖ خلکو به په تېرو زمانو کې خپلې خبرې، د څه شي په مخونو ليکلې؟

❖ د چين خلکو له څه شي څخه کاغذ جوړ کړ؟

❖ له کاغذ څخه موږ څه گټه اخلو؟

❖ موږ خپلې ليکنې د کاغذ پرمخ ولې ليکو؟

۴. د لاندې کلمو سمه بڼه په گوته کړئ! په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

ستونزمنه ستونزمنه

پرمختږ پرمختگ

سپنسيو سپنسو

ټوټو ټوټو

ډنډ ډنډ

ارزونه:

❖ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟

❖ زده کوونکي په دې وپوهيدل چې کاغذ څنگه منځ ته راغی؟

❖ زده کوونکي کولی شي چې د کاغذ په اړه معلومات وړاندې کړي؟

❖ د نويو کلمو په معنا پوه شول؟

❖ زده کوونکو پوښتنو ته سم ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې په خپله خوښه د کاغذ د ارزښت په هکله څو جملې وليکئ!

درويشتم لوست دلويانو خبرې

موخه: د متن لوستل، ليكل، د لويانو په گټورو خبرو پوهېدل، په ژوند کې ترې گټه اخيستل او په متن کې د مختارې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- آيا تاسې په خپل کور او کلي کې د لويانو او مشرانو څخه کومه گټوره خبره د نصيحت په توگه اورېدلې ده؟
- که مو اورېدلي وي ويې وايي؟
- موږ د لويانو خبرو ته ولې په غور غوږ نيسو؟

- د هر انسان د برياليتوب رمز په کلکه اراده کې دی.
- رښتيني عدالت او انصاف په عمل کې پروت دی.
- هر څوک چې گټور کتاب له منځه يوسي لکه انسان چې ووژني او څوک چې انسان وژني نړۍ وژني.
- ډېره مطالعه وکړئ څو پوه شئ چې په هېڅ نه پوهېږئ!
- زه پرته له کتاب نه ژوند نه شم کولی.
- انسان يواځې د نېکمرغۍ له پاره پيدا شوی او نېکمرغي يوازې د کار له لارې لاس ته راځي.
- هر څوک چې ادب نه لري عقل نه لري.
- بې عمله عالم او پوه بې شاتو مچۍ ده.
- د زده کړې له پاره هېڅ وخت ناوخته نه دی.
- پوه هغه څوک دی چې د خپلو تجربونه پند واخلي.
- برياليتوب دهغه چا په برخه دی چې په خپل برياليتوب باندي باور او ايمان ولري.
- پوه يې په بل زده کوي او ناپوه يې په ځان.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې د هرې وينا مطلب بيان کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هر گروپ یو تن دې د متن یوه وینا ولولي او مطلب دې نورو ته وړاندې کړي.
۳. د لاندې لغتونو څخه په خپلو کتابچو کې لنډې جملې جوړې کړئ!
(اراده، نېکمرغي، عدالت)
۴. د لاندې گډوډو کلمو څخه یوه بشپړه جمله جوړه کړئ.
(نه پوهېږئ، چې هېڅ، ډېره، خوږه، شی، مطالعه، وکړئ)
۵. په لاندې کلمو کې هغه کلمې وړ په گوته کړئ چې مختاړي ولري.
(بی عمله، ناوخته، ناپوه، بريالیتوب، عقل)

ارزونه:

- 📌 زده کوونکي گټورې ویناوې په لوړ آواز سمې لوستلې شي؟
- 📌 زده کوونکي دوینا وو په معنا پوه شول؟
- 📌 زده کوونکي د ویناوو په مطلب خبرې کولی شي؟
- 📌 زده کوونکو نوي لغتونه په جملو کې وکارولی شول؟
- 📌 زده کوونکي له گډوډو کلمو څخه مناسبه جمله جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د متن جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او له یاده یې زده کړئ!

خليريشتم لوست

سپينه ادي

موخه: د سپيني ادي پېژندل او ددي متن لوستل او ليكل دي.

پوښتنې:

د سپيني ادي نوم خو به مو اوريدلى وي ويلى شى چې هغه څوك وه؟
 تاسو دځينو پښتني مېرمنو شاعرانو نومونه اخیستلى شى چې هغوى په خپل
 وخت كې شعرونه ويلي وي؟

سپينه ادي دنور محمد الكوزي لور وه ، په قام الكوزى او دهرات دښار
 اوسېدونكې وه . هغه دخپل وخت ډېره پوهه ، زاهده او پښتنه ښځه وه .

سربېره پر دې چې يوه مشهوره عالمه وه دپښتو ژبې يوه پخه شاعره هم گڼل
 شوې ده . زيات اشعاريې ويلي دي ، كله چې ايرانيانو په (۱۲۵۵هـ ق) كال په
 هرات يرغل وكړ او دهغوى يرغل له ماتې سره مخامخ شو او افغانانو برى و موند
 نو دغې پښتنې مېرمنې دافغانانو د بري په وياړ يو ډېر ښكلى شعر
 ووايه چې د (هرات محاصره) نومېږي . په هغه شعر كې يې دافغانانو د بري ستاينه كړې ده .

د شعر خو بيتونه يې دا دي:

د سدوزود سلطنت كومه	راشه چې تاته حكایت كومه
د دښمن سترگې له برښنا ږندېږي	د پښتنو توري به تل ځلېږي
پر ننگه ټينگ وو د وطن ننگيالي	دوى وو مېړونه پښتانه توريالي
دلته خپره وه هوسايي خوشحالي	د هرات خوا وه له غليمه خالي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست متن ولولي او بيا دې د سپينې ادې په هکله معلومات وړاندې کړي.
- ښوونکي دې له زده کوونکو څخه و غواړي چې دهر گروپ يو تن د سپينې ادې په هکله نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په گروپونو کې متن ولولي او بيا دې دلوست د مطلب په هکله له يو بل سره خبرې وکړي. وروسته دې دهر گروپ يو کس د ټولگي مخې ته راشي او د سپينې ادې په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي.
۲. دلاندې کلمو مترادف شکل له درکړل شوي چوکاټ څخه پيدا کړئ او دکلموتر څنگه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

الف: پوهه: _____

ب: زاهده _____

ج: وياړ: _____

د: ستاينه: _____

۳. پوښتنې:

سپينه ادې د چا لور اوپه قام څوک وه؟

سپينې ادې دافغانانو دبري په وياړ يو شعر ويلی دی دهغې شعر څه نومېږي؟

۴. په لاندې کلمو کې نوم په نښه کړئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

سپينه: نورمحمد: قام: هرات: عالمه:

پرهېزگاره
افتخار
صفت
عالمه

ارزونه:

زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟

دلوست په مطلب پوه شول؟

د سپينې ادې په هکله نوروته معلومات ورکولی شي؟

دورکړل شويو مترادف کلمو معنا يې له چوکاټ څخه پيدا کړی شوه؟

پوښتنوته يې سم ځوابونه وويل؟

په ورکړل شويو کلمو کې يې نومونه په نښه کړل؟

زده کوونکي دلوست له پوهېدو څخه د خوښۍ احساس کوي؟

کورنۍ دنده:

د متن مطلب په خپلو کتابچو کې په څو کرښو کې وليکئ!

پنځه ويستم لوست جرگه

موخه: د متن لوستل، ليکل او د جرگې د ارزښت په اړه معلومات ور کول او په متن کې د مترادفو کلمو په نښه کول دي.

پوښتنې:

جرگه څه ته وايي؟

په جرگه کې خلک په کومو موضوعگانو باندې خبرې کوي؟

جرگه د افغانانو ملي دود دی. کله چې زموږ د هېواد والو ترمنځ کومه ستونزه پيدا شي، د قوم مشران سره راغونډه پرې په ستونزو باندې خبرې کوي. هر څوک خپله غوښتنه او نظر وايي. په جرگه کې د هر چا خبرې اورېدل کېږي.

تر دې پر فکر او غور وروسته داسې پرېکړه کېږي چې ټولو ته د منلو وړ وي. د جرگې له پرېکړو څخه هېڅوک سر نه شي غږولی. که څوک سر غړونه وکړي هغه ناغه کېږي. د دوو کسانو، کورنيو، کليو او قومونو ترمنځ ستونزې او شخړې په جرگو او ارېږي، د جرگې پرېکړو ته ټول خلک درناوی کوي او مني يې.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د جرگې په اړه دې معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن له یو بل سره په چوپتیا ولولي.
۲. د هر گروپ یو تن دې د جرگې په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو د تشو ځایونو له پاره له چوکاټ څخه کلمې خونبې کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

دود، شخړه، راتولپېري، غور

کله چې کومه _____ پیدا شي د قوم مشران سره راغونډه پېري.
 په جرگه کې خلک او مشران _____
 له ډېر _____ وروسته پرېکړې کېږي.
 جرگه د افغانانو ملي _____ دی.

ارزونه:

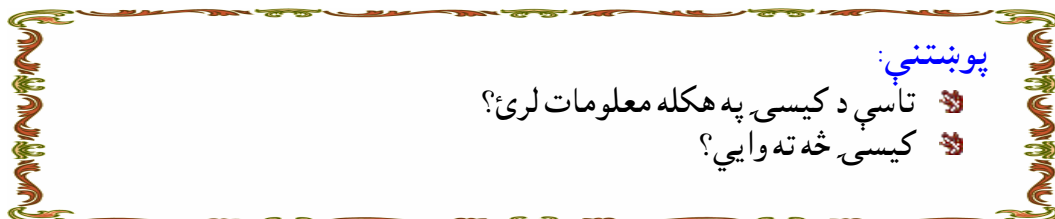
- 👉 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 👉 د جرگې په اړه پوه شوي دي او خبرې پرې کولی شي؟
- 👉 د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د جرگې په اړه څو جملې ولیکي.

شپر ویشتم لوست کیسی

موخه: د کیسی لوستل، لیکل او په معنا یې پوهیدل دي.

کیسی: د خصوصیاتو د بیانولو له مخې دیو شي پېژندلو یا معلومولو ته کیسی وایي. دا خصوصیات هم په نظم او هم نثر دواړو کې بیانېږي. ووايئ دا څه دي؟

- په ورغوي کې ځایېږي، شپه او ورځ پرې معلومېږي. (ساعت)
- خوله یې په اور کې ده شونډې یې د پوستکي نه جوړې دي (پنب بنی)
- چې سپین وي تور نه وي چې تور وي سپین نه وي. (شپه او ورځ)
- سل خولې لري نه گېډه نه کولمې لري. (غلیبل)
- ځي، ځي، مخ نه را اړوي. (اوبه)
- چې ځم راسره ځي چې نه ځم نه ځي. (سیوری)
- آذان کوي ملا نه دی دوه پنبی لري انسان نه دی. (چرگ)
- غاښونه لري خو خوراک پرې نه شي کولی. (اره)
- پوستکی یې دننه غوښه یې بهر. (شاتینگی)

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې کيسۍ په لوړ آواز ولولي.
- د کيسۍ مطلب دې لومړی د زده کوونکو څخه وپوښتي.
- زده کوونکي دې وهڅوي چې دوی خپلې کيسۍ ووايي.
- زده کوونکي دې د ټولگي د چاپېريال شيانو ته وگوري او کيسۍ دې ترې جوړه کړي. نور به يې وار په وار ځواب وايي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره يوه کيسۍ په لوړ آواز ولولي. بل تن به يې وار په وار ځواب وايي.
۲. زده کوونکي دې يو له بل سره کيسۍ ولولي او دهغې ځوابونه دې په خپلو کتابچو کې وليکي.
۳. لاندې نيمگړې کيسۍ په مناسبو کلمو سره ډکې کړئ. بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
 - سل خولې لري نه گېډه نه کولمې _____
 - ځي ځي مخ نه _____
 - غابونه لري او خوراک نه شي پرې _____
 - چې ځم را سره ځي چې نه ځم _____

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي کيسۍ سمې لوستلې شي؟
- ❑ د کيسيو ځوابونه يې پيدا کړل؟
- ❑ له ځانه يې کيسۍ وويلې شوې؟
- ❑ نيمگړې کيسۍ په مناسبو کلمو سره بشپړولې شي؟

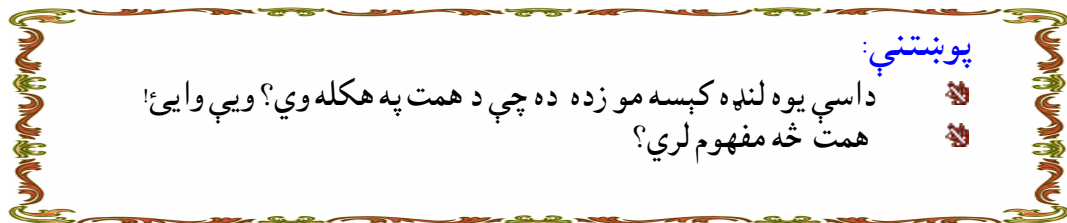
کورنۍ دنده:

هر زده کوونکي دې د کورد غړو په مرسته څو کيسۍ وليکي. ټولگي ته دې راوړي او ملگرو ته دې واوروي ملگري به يې ځوابونه وايي.

اوه ويشتم لوست

همت

موخه: زده کوونکي دلاندې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د همت او مېړانې په مفهوم او ارزښت پوه شي او له بې همتۍ څخه به ځان وژغوري.

حاتم طایبي ته چا وویل: تر خپل ځان دې په دنیا کې بل څوک مېړنی لیدلی دی او که نه؟

حاتم طایبي ورته په ځواب کې وویل: هو! یو ورځ ما څلویښت اوبنان دعربو د امیرانو له پاره حلال کړي وو. هغوی مې مېلمانه وو.

د دښتې یوې گونې ته وتلی وم. یو سړی مې ولید چې د څو ځانو یو لوی گیدی یې په شا کړی و. له هغه څخه مې پوښتنه وکړه: د حاتم طایبي مېلمستیا ته ولې نه ځې چې ډېر خلک یې په دسترخوان راټول شوي دي؟
سړي وویل:

هغه څوک چې خوري ډوډۍ د خپله لاسه

د حاتم منت په ځان نه ږدي د پاسه

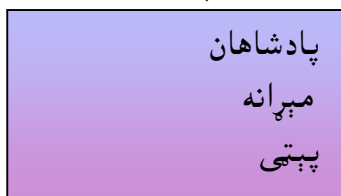
کله چې ما د ده د لوړ همت خبرې واورېدې له ځان سره مې وویل: په رښتیا دغه سړی په مېړانه او همت کې له ما څخه زیات دی.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي، بیا دې یو تن په وار سره د ټولګي په مخکې د لوست د مطلب په اړه خبرې وکړي. متن دې د کیسې په توګه ووايي.
۲. د لاندې کلمو مترادف له چوکاټ څخه په ګوته کړئ او بیا یې د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

- _____ همت
 _____ امیران
 _____ ګېډی

۳. د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.
 حاتم طایي ته _____ وویل:
 تر خپل ځان دې په دنیا کې بل _____ مېرني لیدلی دی او که نه؟
 یو ورځ ما څلوېښت اوښان د عربو او امیرانو له پاره _____ کړي وو او هغوی مې _____ وو.
 یو سړی مې ولید چې د _____ یو لوی ګیډی یې په شا کړی و.
 له هغه څخه مې _____ وکړه.
 د حاتم طایي مېلمستیا ته ولې _____
 هغه څوک چې خوری ډوډی د خپله _____
 د حاتم منت په ځان نه ږدي _____

ارزونه:

- 👑 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 👑 د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- 👑 زده کوونکي د کیسې مطلب په خپله ژبه نورو ته ویلي شي؟
- 👑 د کلمو مترادف یې په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

د لوستل شوي کیسې مطلب په څو جملو کې په خپلو کتابچو کې ولیکئ، او د متن شعر له یاده زده کړئ.

اته ویشتم لوست د پلونو ارزښت

موخه: د متن لوستل، لیکل، د پلونو ارزښت په هکله معلومات او له پلونو څخه سمه گټه اخیستل دي.

پوښتنې:

ستا سو په فکر د پلونو شتوالی څه ارزښت لري؟
که پلونه نه وي څه به پېښ شي؟

پلونه او نور وسایل د تلو راتلو ارزښت ناکې وسیلې دي. د پلونو شتوالی ډېره گټه لري. د پل په وسیله دوه بېلې لارې سره نښلول کېږي. د پلونو د شتوالي په

وسيله د یوه سیند یوه خوا له بلې خوا سره یو ځای کېږي او د تگ او راتگ سبب کېږي. د مثال په توگه که چېرې د یو سیند له پاسه پل نه وي، موږ نه شو کولی چې له سیند څخه بلې خوا ته تېر شو. نوښه به دا وي په هغو سیمو کې چې

هلته سیند او لویې ویالې موجودې دي باید پل ورته جوړ شي. په اوسنۍ نړۍ کې د خلکو د ستونزو د لېږې کېدوله پاره د سیندونو او لویو ویالو له پاسه پاڅه او کلک پلونه جوړ شوي دي. چې د تگ او راتگ د اسانتیاوې یې برابرې کړې دي. نو موږ ته په کار ده چې د پلونو په ارزښت وپوهېږو او سمه گټه ترېنه واخلو. کوم پلونه مو چې وران او وېجاړ شوي دي بېرته یې په خپلو متیو او زیار سره جوړ کړو چې د ژوند د چارو لارې لنډې شي.

بښونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله! د پلونو د ارزښت په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړئ.
- د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه په تخته وليکئ او په زده کوونکو يې ولولئ.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. دلوست متن دې ولولي او د پلونو د ارزښت په هکله دې د هرگروپ يو زده کوونکی معلومات ورکړي.
۲. پوښتنې:
 - ❖ پلونه زموږ په ورځيني ژوند کې څه گټه لري؟ او ولې؟
 - ❖ د خپل هېواد د څو مشهورو پلونو نومونه واخلئ؟
۳. تمرين:

د لاندې چوکاټونو د مفردو کلمو جمع او د جمع کلمو څخه مفرد کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع	جمع	مفرد
	سیندونه		پل
	سیمې		لار
	ویالې		خوا

۴. لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

پلونه د خلکو، څارویو او موټرو د تلو او راتلو ارزښت ناکې وسیلې.....

د پلونو شتوالي خورا ډېره گټه.....

په هغو سیمو کې چې..... سیند یا لوبې ویالې موجودې دي باید..... ورته جوړ شي.

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي متن لوستلی او لیکلی شي؟
- ❖ د پلونو د ارزښت په اړه يې معلومات ترلاسه کړي؟
- ❖ پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه ورکړل؟

کورنۍ دنده:

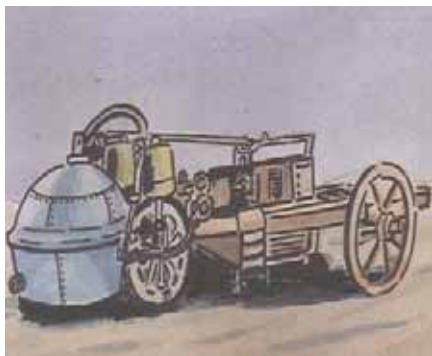
د پلونو د ارزښت په هکله څو کرښې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

نهه ویشتم لوست د بخار ماشین

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د بخار ماشین پېژندل او زده کوونکي په دې پوه شي چې د دغه ماشین په واسطه د خلکو ورځنۍ ستونزې اوارېږي.

پوښتنې:

- ویلی شی چې بخار څه شی دی؟
- څه فکر کوئ د بخار دیگي ژر خواړه پخولی شي او که عادي دیگونه؟ ولې؟

هغه وخت چې د بخار ماشین جوړ شوی نه و خلکو به ټول خواړه په خاورینولونو کې پخول. هر کله چې د بخار ماشین جوړ شو نو لاسي کارونه ماشیني شول چې په دې توگه د بخار د ماشین په هکله نظر د لومړي ځل له پاره دیوپوه (لیوناردوداوینچی) له خوا په

(۱۶) میلادي پېړۍ کې وړاندې شو. په اوه لسمه پېړۍ کې ددغه ماشین یوه بېلگه جوړه شوه چې د بخار د فشار په واسطه به یې او به له کان (معدن) څخه پورته کولې. په همدې پېړۍ کې بیا یوه ایټالوي مخترع (جیوانی) یوه اوبه ایشوونکې آله (آب گرمي) جوړه کړه. خوتر ټولو د پاملرنې وړ پوه چې په همدې پېړۍ کې یې ستر کارو کړ هغه (ینیس پاپن) دی. ده د بخار هغه د بگي جوړ کړ چې د نړۍ په پخلنځیو کې کارول کېږي او په دغه دیگي کې یې د لومړي ځل له پاره د غویي کلکه غوښه پخه کړه. خو (پاپن) هم ونه کړی شول چې د بخارانجن جوړ کړي. تردې وروسته بیا (توماس نیوکومن) د بخارانجن جوړ کړ. یو بل پوه چې (جیمز وات) نومېده دې کارته یې وده ورکړه. وروسته بیا د بخار ماشینونه هم ډېر شول او ډېر ډولونه یې جوړ شوي دي او په ټوکر او بدلو، د کانونو، ترانسپورتي ماشینونو او د نورو ډول ډول فابریکو په جوړولو کې ترې کار واخستل شو. ټوله نړۍ د ماشین کیدو په لور وخوځېده، او دغه بشپړتیا یې هڅې لا روانې دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- بيا دې د بخار ماشين په اړه لنډ معلومات وړاندې کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بيا دې يو تن د ټولگي مخې ته را شي او د بخار د ماشين په اړه دې معلومات وړاندې کړي.
۲. لغتونه معنا
پېړۍ سل کاله
بېلگه نښانه
پخلنځي د خوړو د پخولو ځای
بخار: د بخار ماشين د بخار د فشار په اثر کار کوي.
۳. پوښتنې:
 - هغه وخت کې چې د بخار ماشين نه و جوړ شوی خلکو به خپل کارونه په څه شي کول؟
 - د بخار د ماشين نظريه د لومړي ځل له پاره د کوم پوه له خوا وړاندې شوه؟
 - (جيووانی) ایتالوي مخترع کومه آله جوړه کړه؟
 - د بخار د یگی چې د نړۍ په پخلنځيو کې کارول کېږي د چا له خوا جوړ شو؟

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- د بخار د ماشين په اړه يې پوهه ترلاسه کړه؟
- دوی د بخار د ماشين په اړه خپل معلومات نور وروته وړاندې کولی شي؟
- د نويو کلمو په معنا پوه شول؟
- پوښتنو ته يې مناسب ځوابونه وويل؟

کورنۍ دنده:

په خپله خوښه د بخار ماشين او آب گرمۍ په اړه څو جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

د پرشم لوست

احمد شاه بابا

موخه: د متن لوستل ، ليكل او دهېواد د ملي واکمن

احمد شاه بابا پېژندل دي.

پوښتنې:

۱. ویلي شی چې احمد شاه بابا څوک دی ؟

۲. احمد شاه بابا په کوم کال کې او د چاله خوا

د افغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو؟

د احمد شاه بابا اصلي نوم احمد خان دی او د ابدالي زمان خان زوی دی. احمد شاه بابا په (۱۱۳۵) هجري لمريز کال د قندهار په ښار کې زېږېدلی دی. پلار يې د هرات مشرو.

احمد شاه بابا د نادرا فشار له مرگه وروسته په (۱۱۶۰) هجري لمريز کال د قوم د مشرانو د لويې جرگې له خوا د افغانستان په پاچاهۍ وټاکل شو. په ډېره لږه موده کې يې پياوړی مرکزي حکومت جوړ کړ او د افغانستان ملي واکمن و. احمد شاه بابا سربېره پر دې چې د جگړې په ډگر کې توريالی و، په پښتو او دري ژبو يې شعرونه ویلي دي. خپل هېواد پرې گران و، لکه چې وايي:

که هرڅومې د دنيا ملکونه ډېر شي

زما به هېر نه شي داستا ښکلي ډاگونه

د ډهلي تخت هېرومه چې را یاد کړم

زما د ښکلي پښتونخوا د غروسرونه

احمد شاه بابا د (۲۲) کالو پاچاهۍ وروسته مړ شو او په کندهار کې خاوروته وسپارل شو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- متن په لوړ آواز ولوله او شعر معنا کړه!
- د احمد شاه بابا په هکله زده کوونکو ته معلومات ورکړه!

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او د احمد شاه بابا په هکله دې خو زده کوونکي معلومات وړاندې کړي.
۲. نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې په لنډو جملو کې وکاروئ.
پیاوړی - قوي - ډگر - میدان
واکمن - اختیاردار
۳. لاندې پوښتنې په خپلو کتابچو کې وليکئ او ترڅنګه یې ځوابونه وليکئ.
 - ❑ د احمد شاه بابا اصلي نوم څه دی؟
 - ❑ احمد شاه بابا د چا زوی دی؟
 - ❑ احمد شاه بابا په کوم کال او د چا له خواد افغانستان په پاچاهي وټاکل شو؟
 - ❑ احمد شاه بابا څومره موده پاچاهي وکړه او چېرې ښخ دی؟

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ د احمد شاه بابا په هکله معلومات وړاندې کولی شي؟
- ❑ نیمګړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړولې شي؟
- ❑ پوښتنو ته سم ځوابونه ورکوی شي؟

کورنۍ دنده:

د لاندې بیت مطلب په خو کرښو کې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

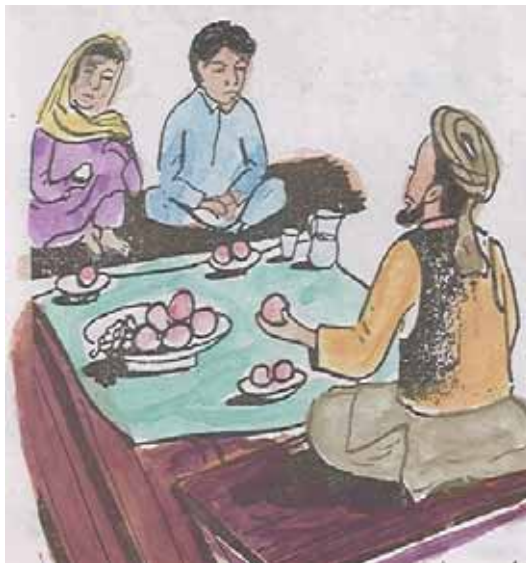
که هر څو مې د دنیا ملکونه ډېر شي
زما به هېر نه شي دا ستا ښکلي ډاګونه

یو د پرشم لوست خواره شیان

موخه: د متن لوستل، لیکل د خوړو شیانو پیژندنل او دهغو د گټو په اړه معلومات لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

- د داسې خوړو نومونه واخلئ چې خوړه ولري؟
- د ډېرو خوړو شیانو خوړل گټه لري او که زیان؟ ولې؟

خواره شیان بېلا بېل ډولونه لري لکه بوره یا شکره، گوره، شیرینی، قند، نقل، چاکلیټ او داسې نور. په ډېرو خوراکی شیانو او مېوو کې هم زیاته اندازه خوړه شته. په برابره اندازه د خوړو شیانو خوړل د ځوانانو، ماشومانو له پاره ضروري دي، دا ځکه چې خواره شیان انرژي یا قوت لري چې موږ ټول او په تېره بیا ماشومان ورته

ډېره اړتیا لري. خو د ډېرو خوړو خوړل د ماشومانو له پاره زیانونه لري. لکه د غاښونو خرابېدل. بله دا چې کله ماشومان زیاته خوړه یا خواره شیان وخورې نو اشتها یې خرابوي او نور خواره نه شي خوړلای. ځکه نور خواره هم د بدن د ودې له پاره ضروري دي. کونښن وکړئ چې د ډېرو خوړو شیانو له خوړلو څخه ډډه وکړئ ځکه چې گټې یې کمې دي. او نورو ماشومانو ته هم لارښوونه وکړئ چې ډېره خوړه ونه خوري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خوږو شيانو په اړه دې لنډې معلومات ور کړي.
- په زده کوونکو باندې د لوستل شوي متن له مخې د املا کار وکړئ.
- د زده کوونکو فعالیتونه تر څارنې لاندې ونیسئ او پوره لارښوونه وکړئ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي او بیا دې د هر گروپ یو تن د خوږو د گټو او زیان په اړه خبرې وکړي.
۲. د جملو د تشو ځایونو له پاره د قوس څخه مناسب لفظ خوښ کړئ او په کتابچو کې یې ولیکئ!
خواره شیان انرژي یا قوت (لرې، لرم، لري).
موږ خوږو شيانو ته ډېره اړتیا (لرم، لرو، لرئ).
د خوږو د گټو او زیان په اړه ماشومانو ته لارښوونه (وکړئ، وکړم).
۳. د لاندې کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!
(شیان، خواره، ډولونه، ماشومان، اوبه، خوړل).

ارزونه:

- 👑 زده کوونکي متن سم لوستلی او لیکلی شي؟
- 👑 د خوږو شيانو نومونه ویلي شي؟
- 👑 د خوږو شيانو د گټو او زیانونو په هکله خبرې کولی شي؟
- 👑 د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړي شول؟
- 👑 د ورکړل شویو گډوډو کلمو څخه په ترتیب جملې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د خوږو شيانو په اړه څلور جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

دوه د پرشم لوست زموږ ورځني خواړه

موخه: د متن لوستل، ليکل دورځني ژوند دخوړو د گټو په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنې:

څه فکر کوي چې خواړه څه شی برابروي؟
که چيرې خواړه انسان ته ونه رسيرې څه کيرې؟

د دې له پاره چې ژوند وکړو او خپل ژوند په ښه توگه تېرکړو نو موږ له هوا، اوبو سربېره خوړو ته اړتيا لرو. خواړه د ټولو انسانانو اساسي اړتياوي دي. بې له خوړو څخه د انسان ژوند امکان نه لري. خواړه ټولو هغو شيانو ته وايي چې موږ يې خورو او څښو.

له خوړو څخه يوه برخه زموږ په بدن کې انرژي يا قوت توليدوي. او زموږ د بدن له پاره مهمې دندې سرته رسوي چې په لاندې ډول يې يا دونه کوو.

۱. خواړه زموږ د بدن په وده کې خورا مرسته کوي.

۲. خواړه زموږ بدن تو د ساتي.

۳. خواړه زموږ په بدن کې انرژي برابروي چې جسمي او فکري کارونه سرته ورسوو. د دغې انرژي له کبله زموږ بدن غښتلی او پياوړی کېږي او د ځينو ناروغيو په وړاندې مو د بدن مقاومت زياتوي.

گرانو زده کوونکو! هغه خواړه چې زموږ د بدن ټولې اړتياوې بشپړوي او هم زموږ بدن په ښه توگه ور څخه کار او فعاليت تر سره کوي د مناسبو خوړو په نامه يادېږي. په ښو او مناسبو خوړو کې د بدن د ورځني اړتيا وړ مواد لکه پروټينونه هم شامل دي چې زموږ بدن ته ډېر ضروري دي او بدن ته انرژي برابروي پروټين زموږ هډوکي په تېره بيا د ماشومانو هډوکي پياوړي کوي پروټين په غوښه،

شیدو، هگیو، لوبیا، سبو، غلو، او مېوو کې پیدا کېږي نو لازم دي چې موږ د خپل وس او توان په اندازه پروتیني خواړه وخورو ترڅو بدن مو غښتلی او قوي شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې په ورځني ژوند کې د خوړو د اړتیا په اړه لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرگروپ یو تن دې د خوړو په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۳. پوښتنې:
 - ❏ خواړه زموږ د بدن په وده کې کومې دندې سرته رسوي؟
 - ❏ په کومو خوړو کې پروتیني مواد موجود دي؟
 - ❏ مناسب خواړه کوم خواړه دي؟
۴. دلاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.
 - خواړه زموږ د بدن په _____ کې خورا مرسته کوي.
 - خواړه زموږ بدن _____ ساتي.
 - خواړه زموږ په بدن کې _____ برابروي.

ارزونه:

- ❏ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❏ په دې پوه شول چې زموږ خواړه کوم دي؟
- ❏ د مناسبو خوړو په اړه خبرې کولی شي؟
- ❏ پوښتنو ته مناسب ځوابونه ویلي شي؟

کورنۍ دنده:

هغه خواړه مو چې ډېر خوښیږي په خپلو کتابچو کې دهغو په هکله خپل نظر ولیکئ!

درې د پرشم لوست رښتيا ويل

موخه: د متن لوستل، ليكل، د رښتيا ويلو په ارزښت پوهېدل او په ځان باندې يې پلي كول دي.

پوښتنې:

❖ که تاسو په هر کار کې رښتيا ووايئ مور او پلار مو در څخه خوشحاليږي؟
که هو، نو ولې؟
❖ رښتيا ويل څه گټه لري؟

د اخک کورنۍ يو بڼ لري. يوه ورځ اخک خپل بڼ ته ورننووت او پکې گډوډه. د بڼ په يوه خوا کې يې پر يوه تېر سترگې ولگېدې. تېر يې را واخيست او د يوې مېوه لرونکې ونې پوټکۍ يې پرې کړ. بله ورځ اخک له خپل پلار سره د بڼ د ليدلو له پاره ولاړ.

اڅک او پلار يې په بڼ کې گډوډل. گوري چې د هماغې مېوه لرونکې ونې پانې ژپړې شوې دي. پلار يې ډېر خواشيني او په غوسه شو. له اخک څخه يې پوښتنه وکړه: د دې ونې پوټکي چاپرې کړي دي؟ اخک چې خواشيني ښکارېده، پلار ته يې وويل: د دې ونې پوټکي ما پرې کړي دي. زه نه پوهېدم چې په دې عمل سره ونه وچېږي او پانې يې ژپړيږي.

پلار يې دده په رښتيا ويلو ډېر خوښ شو او ورته يې وويل: زويه! د ونو پوټکي څوک نه پرېکوي. که چېرې د ونو پوټکي پرې شي نو ونه وچېږي. دا ونه ما په ډېر شوق سره ايښې وه. په حاصل هم راغلې وه. زه د دې ونې په وچېدو ډېر خپه شوم خو له بلې خوا ستا په رښتيا ويلو ډېر خوشحاله شوم، ځکه چې تارښتا وويل او رښتيا ويل تر زرو ونو ډېر ارزښت لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دلوست د مطلب په اړه دې له زده کوونکو څخه معلومات وغواړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي. بيا دې يو يوتن د متن مطلب بيان کړي.

۲. د لاندې کلمو هم معنا پيدا کړئ او تر کلمو لاندې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
بن - خوښ - پوتکي - خواشيني - غوسه

۳. د قوسونو نه مناسب فعل خوښ کړئ او د جملو په تشو ځايونو کې يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

د اخک کورنۍ يو بن (لري، لرو)

تبر يې واخيست او د يوې مېوه لرونکې ونې پوتکي يې (پري کړل، لېرې کړ)

اخک او پلار يې کله چې په بن کې (گرځېدل، تلل)

گوري چې دهماغې مېوه لرونکي ونې پانې ژېرې شوي (دي، ده)

زويه! د ونو پوتکي څوک نه (پري کوي، شکوي)

ارزونه:

زده کوونکي متن لوستلی شي؟

آيا دوی له متن څخه پوهه ترلاسه کړه؟ او په مطلب يې پوه شول؟

زده کوونکي د رښتيا ويلو په گټو خبرې کولی شي او له رښتيا ويلو

سره يې مينه پيدا کيږي.

نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟

په نيمگړو جملو کې مناسبې کلمې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

د رښتيا ويلو په اړه په خپله خوښه څو جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

څلور د پرشم لوست سخاوت

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متن پر مفهوم پوهېدل او د سخاوت په هکله پوهه ترلاسه کول دي.

پوښتنې:

- ❑ ستاسو په فکر سخاوت څه ته وايي؟
- ❑ تاسو د خپل وس او توان په اندازه له کوم بې وزلي سره مرسته کړې ده څرنگه؟
- ❑ سخي انسان د خداى (جل جلاله) په نزد څه قدر لري؟

سخاوت دې ته وايي چې يو سړى د خپل مال، پېسو او نورو څخه يو څه اندازه د خداى (جل جلاله) په رضا اړو خلکو ته ورکړي. سخاوت د اسلام په سپېڅلي دين کې ډېر بڼه او په زړه پورې عمل بلل شوى دى. د مثال په توگه که چېرې يو بې وزله انسان گورو د خپل وس په اندازه له هغه سره بايد مرسته وکړو. همدا راز يو چا ته د ښو کارونو لارښوونه وکړو. سخي انسان ته د خداى (جل جلاله) دوست هم وايي.

خداى (جل جلاله) سخي انسان ته په دې دنيا کې عزت ورکوي او دهغه مال زياتوي. په آخرت کې هم ډېر ثوابونه ور په برخه کوي. لکه چې يو شاعر وايي:

دا دنيا په سخاوت سره زياتيږي
دکوهي اوبه چې وباسې لازيات شي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د سخاوت په اړه دې زده کوونکو ته معلومات ورکړي او د متن د بیت مطلب دې په زده کوونکو ووايي. او مرسته دې ورسره وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن ولولي. بیا دې څو تنه وار په وار د ټولگي په مخکې د سخاوت په اړه معلومات ورکړي.
۲. لاندې کلمې او ترکیبونه په لنډو جملو کې وکاروئ!
سخاوت - سخي - ځوانمرد - سپېڅلی
۳. لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې وليکئ!

سخاوت دې ته وایي چې یو سړی د خپل مال، پیسو او نورو څخه یو څه اندازه د خدای (جل جلاله) په رضا _____ خلکو ته ورکړي.

سخاوت د اسلام په سپېڅلي دین کې په زړه پورې _____ بلل شوی دی.

که چېرې یو بې وزله انسان گورو د خپل وس په اندازه له هغه سره باید _____ وکړو.

سخي انسان ته د خدای _____ هم وایي.

ارزونه:

- 🏆 زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- 🏆 دوی د متن په مطلب پوه شول؟
- 🏆 د سخاوت په معنا پوه شول او په دې اړه خبرې کولی شي؟
- 🏆 نیمگړې جملې یې په مناسبو کلمو بشپړې کړای شوي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې بیت مطلب په څو کرښو کې وليکي.

دا دنیا په سخاوت سره زیاتېږي
د کوهي اوبه چې وباسي لازيات شي

پنځه د پرشم لوست

د مور خدمت

موخه: د متن لوستل، ليكل او دمورد حقونو په ارزښت

پوهېدل دي.

پوښتنې:

- ستاسو په نظر مور په خپلو ماشومانو كوم حقونه لري؟
- مور او تاسې ولې د خپلې مور درناوى او ورسره مرسته كوو؟

ټولو خلکو ته په کار دي چې د خپل مور او پلار خدمت وکړي. دهغوی له لارښوونو څخه اطاعت وکړي. خبری یې ومني. کله چې هغوي بې وسه شي مرسته ورسره وکړي چې په ژوند کې بريالی او آخرت یې روښانه شي.

هغه وخت چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجهه) ته یې وویل: زما خادر واخله او په پلانکي ځای کې یې یو شپون ته ورکړه.

حضرت علی (کرم الله وجهه) خادر واخیست او د شپون ځای ته ورغی.

حضرت علی (کرم الله وجهه) له چا څخه پوښتنه وکړه چې پلانکی شپون پېژني؟ سړي

ورته وویل: چې هو: پېژنم یې. هغه په غره کې رمه پیايي. حضرت علی (کرم الله وجهه)

شپون ته ورغی او ورته یې وویل: حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) پر تا سلام

وايه او دا خادر یې ما ته راکړ چې تا ته یې درکړم. شپون ورته وویل: کله چې زه

خبر شوم چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) غاښ شهید شوی دی، ما خپل

غاښونه مات کړل. بیا مې غوښتل چې د حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) ته

ورشتم. خو څرنګه چې مور مې ډېره زړه او بې وسې ده. ما دهغې خدمت کاوه.

حضرت علی (کرم الله وجهه) ورته وویل: تا د خپلې مور خدمت کړی دی،

خدای (جل جلاله) او د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په حضور ستا ټول خدمتونه

د منلو وړ دي، نو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) خپل خادرزما په لاس تاته

د سوغات په ډول رالېږلی دی. شپون بیا هغه خادر واخیست او مننه یې ترې وکړه.

د اسلام پیغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله

دا هم فرمایلي دي:

جنت د مور او پلار تر پښو لاندې دی

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- که زده کوونکي د حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په هکله نور څه معلومات لري، و دې وايي.
- د متن په مطلب دې پوره رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې څو تنه زده کوونکي په وارسره د لوستل شوي متن مطلب په خپله ژبه ووايي.

۲. پوښتنې:

مور باید له خپل مور او پلار سره څه مرسته وکړو؟

کله چې حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) رحلت کاوه، حضرت علی (کرم الله وجهه) ته یې څه وویل؟

شپون ته رسول الله (صلی الله علیه وسلم) ولې څادر سوغات کړ؟

زموږ پېغمبر حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) د مور په هکله څه فرمایلي دي؟

۳. لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!

ټولو مسلمانانو ته په کار دي چې دخپل مور او پلار _____ وکړي.

حضرت علی (کرم الله وجهه) څادر واخیست او د _____ ځای ته ورغی.

رسول الله دا څادر ما ته را کړ چې _____ یې درکړم.

جنت د مور او پلار تر _____ لاندې دی.

ارزونه:

زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟

د متن مطلب ویلی شي؟

پوښتنوته سم ځوابونه ورکولی شي؟

نیمگړې جملې بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

هر زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره د خپلې مور د حقونو په هکله څو جملې ولیکي.

شپږ دېرشم لوست

نوم

بريالي،	اجمل،	ملالی،
ونه،	غوا،	چوکی،
کړکی،	چرگ	

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نوم پېژندل، په معنا او مفهوم یې پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

په چوکاټ کې څه ډول کلمې لیکل شوي دي؟
 د غه کلمې خلک څه بولي؟

نوم: هغه کلمه ده چې د انسان، حیوان، نبات او یا نورو شیانو د پاره وي. لکه خټک، قادر، آس، اوبن، ونه، خوکی او داسې نور.

د اجمل پلار، تورگل اکا دکور ترڅنگه د چرگانو یو فارم جوړ کړی دی. فارم هغه ځای ته وايي چې چرگان په کې ساتل او پالل کېږي. همدا راز هغه یو آس او یوه غوا هم ساتلې ده او روزنه یې کوي. د تورگل اکا مشر زوی اجمل په څلورم ټولگي کې زده کړه کوي. کله چې هغه له ښوونځي څخه رخصت او کور ته راشي، د ښوونځي کالي وباسي او بیا خپله ډوډۍ خوري. وروسته فارم ته ځي. او خپلو چرگانو او چورگورو ته خواړه او اوبه ورکوي. دوی دخپل فارم په شاوخوا کې ښکلي گلان او ونې هم لري چې د فارم شاوخوا یې ډېره ښکلې کړې ده. د اجمل پلار د ونو ترڅنگه ښکلې خوکی هم ایښې دي چې د گلانو د نندارې له پاره ترې کار اخلي. د تورگل کورنۍ د چرگانو روغتیا ته ډېره پاملرنه کوي. له دې کار څخه د دوی ژوند ډېر ښه شوی دی. تورگل اکا اجمل ته داسې وايي: زویه! که کوم وخت زموږ چرگ ناجوره شي هغه باید په چا ونه پلورو او نه یې غوښه په خپله وخورو ځکه چې هر کسب باید په امانت داری ولاړوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د نوم په اړه دې پوره معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي.
- ښوونکي دې په متن کې د اشخاصو، څارويو، نباتاتو او شيانو نومونه په تخته وليکي.
- زده کوونکي دې پوه کړي چې نوموړې کلمې نومونه دي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

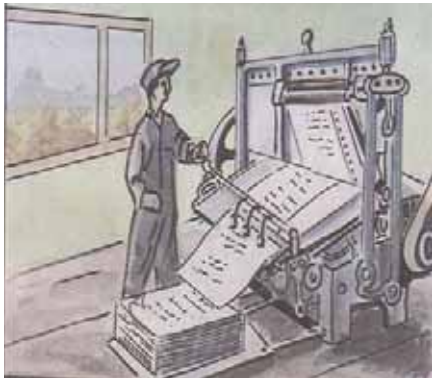
۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. د نوم په اړه دې د هر ګروپ یو تن خپل معلومات نورو ته ووايي.
۲. زده کوونکي دې د یو بل په مرسته په متن کې نومونه په ګوته کړي او بیا دې په تخته وليکي.
۳. په لاندې کلمو کې نوم په ګوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
اجمل، تورګل، اکا، کور، فارم، لوی، چرګان، روزنه، اشر، ښکلي،
ګلان، څوکی، ونې، روغتیا، ساتلې، څخه، لري، ښه، ترې، ځکه

ارزونه:

- 👉 زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- 👉 زده کوونکي په دې پوه شول چې نوم څه ته وايي؟
- 👉 د نوم په اړه نور مثالونه ورکولی شي؟
- 👉 زده کوونکو په متن کې نومونه په ګوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د انسانانو، څارويو او د نباتاتو یو څو نومونه وليکي.

اوه د پرشم لوست د چاپ صنعت

موخه: د متن لوستل، ليكل. د چاپ ماشين د اختراع په هكله زده كوونكو ته معلومات وركول دي.

پوښتنې:

- ۱ ويلي شى چې د كتابونو د چاپ ماشين د لومړي ځل له پاره چا جوړ كړ؟ او ولې؟
- ۲ د چاپ ماشين لومړى له څه شي څخه جوړ شو؟

د احمد پلار اخبار لوست. احمد هم ورسره ناست و. له احمد سره دوه كتابونه وو. په غور يې كتل او په فكر كې و. پلار يې وړ څخه پوښتنه وكړه: څه فكر كوي، زويه؟ احمد وويل: ما د اكتابونه كتل. ته يې وگوره څومره ښكلي چاپ شوي دي. پلار يې وخنډل او ورته يې وويل: زويه! د نن ورځې څخه په زرگونو كلونو پخوا خلكو ليك نه پېژانده. د يوه كار يا د كوم خبر د رسولو له پاره به يې سپرى يو ځاى او بل ځاى ته لېږه.

په دې كې يوه لويه ستونزه دا وه چې د خبرې اصلي موخه به وركه شوه. بله ستونزه دا وه چې دا خبره به هم څو تنو ته رسېده او ځينو نورو ته چې لرې او سېدل بېخي نه رسېده.

بيا داسې وخت هم راغى چې خلكو ليكل زده كړل خو د ليكلو له پاره ډېر كوښښ او وخت په كار و. وروسته خلكو فكر وكړ چې خپلې ليكنې بايد ژر وليكي او وخت مو ډېر تېر نه شي. چا چې د لومړي ځل له پاره د دې جلا جلا تورو په يو ځاى كولو سره د چاپولو طريقه پيدا كړه هغه څه نومېده؟ هغه (گوتنبرگ) نومېده هغه له لرگي څخه توري جوړ كړل او دهغه په وسيله يې كتابونه چاپ كړل.

خو ډېر ژر هغه ته څرگنده شوه چې د لرگيو دا توري خرابېږي او بيا کتابونه دومره بنکلي او صفا نه چاپېږي. د دې کار له پاره گوتنبرگ له يو بل سړي څخه مرسته وغوښته. هغه سړي ورته ديوه قالب او داوسپنې د تورو جوړولو لارې چارې ور زده کړې. په دې ډول يو وړوکې د چاپ ماشين جوړ شو چې يو کتاب يې چاپ او خپور کړ. وروسته دې کار ورو ورو پرمختگ وموند. اوس په هر هېواد کې په لکونو شمېر کتابونه، بنايسته او رنگينې ورځ پانې چاپېږي. چې ځوان، زده کوونکي، نر او نسځې يې په مينه لولي، خپله پوهه زياتوي اوله هغو څخه په خپل ورځيني ژوند کې گټه اخلي... د نړۍ له حالاتو څخه ځان خبروي. که چېرې د چاپ ماشينونه نه وای نو مور به له پوهې څخه بې برخې او بې خبره پاتې وای. احمد چې له پلار څخه دا گټور معلومات واورېدل، ډېر خوښ شو او ويې ويل: پلاره! زه به دا ټولې خبرې خپلو ملگرو ته هم وکړم چې د پوهې او د چاپ د ماشين په ارزښت پوه شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د چاپ ماشين په اړه دې رڼا واچوي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د لوست مطلب په خپله ژبه نوروته بيان کړي.
۲. زده کوونکي دې په گروپونو کې متن په چوپتيا ولولي او نومونه دې پکې په گوته کړي. بيا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.
۳. زده کوونکي دې د لاندې جملو خالي ځايونه په مناسبو کلمو بشپړ کړي.
د احمد پلار اخبار _____.

احمد هم ورسره ناست و له هغه سره دوه _____ وو.

پلار يې ور څخه پوښتنه وکړه څه _____ کوي؟

احمد وويل: ما دا کتابونه _____ .

ته يې وگوره څومره ښکلي _____ شوي دي.

۴. پوښتنې:

❖ د احمد پلار څه شی لوست؟

❖ له احمد سره څه شی و؟

❖ د لومړي ځل له پاره چا د لرگيو څخه توري جوړ کړل؟

❖ د چاپ په ماشين کې څه شی چاپ او خپريږي؟

❖ د چاپ ماشين ولې ارزښت لري؟

ارزونه:

❖ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟

❖ زده کوونکو د چاپ د ماشين په اړه پوهه ترلاسه کړه؟

❖ کولی شي چې دلوست مطلب خپلو نورو ټولگيو الو ته ووايي؟

❖ په متن کې نومونه پيدا کولی شي؟

❖ پوښتنو ته مناسب ځوابونه ويلي شي؟

کورنۍ دنده:

د چاپ د ماشين په اړه په خپله خوښه په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکئ!

اته د پرشم لوست د مفرد او جمع نوم

موخه: د متن لوستل، لیکل، دمفرد او جمع نومونو پېژندل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

❑ څوک کولی شي چې د مفرد نوم او د جمع نوم ووايي؟
❑ مفرد او جمع نوم څه ته وایي؟

مفرد نوم: هغه کلمه ده چې یوازې په یو سړي، یو حیوان او یو شي دلالت کوي.

جمع نوم: هغه کلمه ده چې له یو څخه په زیاتو سړیو، حیواناتو او شیانو

دلالت وکړي.

په لاندې جملو کې د مفرد او جمع نومونو مثالونه:

د جمع نومونو جملې

د مفردو نومونو جملې

دا پسونه دي .

دا پسه دی .

دا کتابونه دي .

دا کتاب دی .

هغه ونې دي .

هغه ونه ده .

د مفردو جملو جمع ولیکئ!

دا سړي دي .

مثال: دا سړی دی .

جمع

مفرد

دا دي .

دا بنځه ده .

دا دي .

دا اس دی .

دا دي .

دا سندیا دی .

دا دي .

دا پسه دی .

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لور او از ولولي.
- دمفرد او جمع په اړه دې معلومات له مثالونو سره په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن ولولي.
۲. د چوکاټ مفرد او جمع نومونه د لاندې جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او په خپلو کتابچو کې یې وليکئ!

کله چې کومه ستونزه پیدا شي د قوم _____ سره راغونډیږي.

ستونزې او _____ د جرگو له لارې او اړیږي.

له جرگې څخه _____ ملاتړ کوي.

زموږ هېواد زیات _____ لري.

دواکسین _____ باید پاکه وي.

۳. لاندې مفردې او جمع کلمې په نښه کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

(سیندونه، ویا له، افغانان، مشر، گلان، غوا)

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ زده کوونکو د مفرد او جمع نومونه وپېژندل؟
- ❑ زده کوونکي د مفرد او جمع نومونو تعریف کولی شي؟
- ❑ د ورکړل شویو مفرد او جمع نومونو څخه یې جملې جوړې کړای شوي؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې شپږ مفرد نومونه له یاده وليکئ او بیا یې د جمع په نومونو وپوښئ!

نهه د پرشم لوست نيکي کول

موخه: د متن لوستل، ليکل، د نيکي په مفهوم پوهېدل او په ورځينيو چارو کې يې عملي کول دي.

پوښتنې:

ستاسو په فکر نيکي يعنې څه؟
نيکي کول څه گټه لري؟

يو انسان له خلکو سره په ژبه، لاس، او مال نيکي او مرسته کوي. د ژبې په وسيله نيکي کول خلکو ته د ژبې له لارې لارښوونه ده. څه يې چې زده وي او ښه وي، هغه بل چاته ښودل او ويل دي. که څوک لارښوونې ته اړ وي، په نرمو او خوږو خبرو ورته لارښوونه کوي. د لاس په وسيله نيکي او مرسته کول، مثلاً: د يوه ږوند لاس نيول او سمې لارې ته يې برابرول دي او يا څوک ږوند يا کمزوری له سرک څخه بلې خواته تېر کړي. که ديو چا بار دروند وي، ورسره يې يوسي. که څوک وږی يا لوخ وي، تر خپلې وسې دې ورسره مرسته وشي. ښه زده کوونکي دغه گټورې خبرې تل په پام کې نيسي او په ژوند کې پرې عمل کوي. رحمان بابا وايي:

کر دگلو کره چې سيمه دې گلزار شي

اغزي مه کره په پښو کې به دې خار شي

کوهي مه کنه د بل سړي په لار کې

چېرې ستا به د کوهي په غاړه لار شي

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن د مطلب په اړه دې لنډ معلومات ورکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې د متن د مطلب په اړه نورو ته معلومات ورکړي.
۲. د لاندې چوکاټ له مفردو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
ژبه	ژبې
لاس	
مرسته	
لارښوونه	
سړک	

۳. لاندې نیمګړې جملې په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
 یوانسان له خلکو سره په ژبه ، لاس ، او مال نیکی او مرسته
 د ژبې په وسیله خلکو ته لارښوونې
 په لاس نیکی کول هغه دی ، چې د یو پروند لاس
 که د یو چا بار دروند وي ، ورسره یې

۴. د لاندې بیت مطلب په تشر ولیکئ!
 کړد گلو کړه چې سیمه دې گلزار شي
 اغزي مه کړه په پښو کې به دې خار شي

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ❑ د متن په مطلب پوه شول؟
- ❑ د نیکی کولو په اړه خبرې کولی شي؟
- ❑ زده کوونکو نیمګړې جملې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- ❑ د لوستل شوی بیت مطلب په تشر اړولی شي؟

کورنۍ دنده:

د نیکی کولو متن په کور کې ولولئ. په خپلو کتابچو کې څو کرښې ولیکئ چې باید له چا سره مرسته وشي.

څلوېښتم لوست متلونه

موخه: د متن لوستل، ليکل، د متل پېژندل په معنا او مفهوم يې پوهېدل او پخپل ځای يې کارول دي.

پوښتنې:

- ❖ تاسې متلونه اوريدلي دي؟
- ❖ څوک کولی شي متل ووايي؟
- ❖ د متل د کارولو ځای پېژنئ؟

متلونه له پخوا زمانې را په دې خوا زموږ په هېواد کې ډېر دود لري. او زموږ هېواد وال يې په خپلو خبرو اترو کې د اړتيا په وخت کې کاروي. په پښتو ژبه کې راز راز متلونه شته دي لکه لاندې متلونه:

- ❖ خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.
- ❖ خپل عمل دلارې مل.
- ❖ څه چې کړې هغه به رېبې.
- ❖ ژرنده که د پلارده هم په وارده.
- ❖ چې اوسې، په خوی به دهغو سې.
- ❖ له يولاس نه ټک نه خپږي.
- ❖ په يوه گل نه پسرلی کېږي.
- ❖ مارتنه په لستونې کې ځای مه ورکوه!

ښوونکي ته لارښوونه:

- متلونه ولوله او د متل د مطلب په اړه معلومات ورکړه!
- زده کوونکي په گروپونو وويشي چې له يو بل سره د متلونو په اړه وغږېږي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. متن ولولئ او يوله بل سره د متل په هکله خبرې وکړئ. بيا دهری ډلې يوتن دې په وار سره د متل په هکله معلومات ورکړي.
۲. لاندې عبارتونه او متلونه په غور سره ولولئ! بيا متلونه په گوته کړئ، وروسته يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
سترگی په ښونه درنېږي.
داڅک پلار.
ځمکه هغه سوځي چې اورپرې بليږي.
د هوسۍ مور.
درواغ د ايمان زيان دی.
اوښ په بډه نه وهل کېږي.
که نن پر ما سبا پرتا.
درياب په لوتپه نه خړېږي.
زمور افغانستان.
د پښتو څلورم کتاب.

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي د متل په معنا او مفهوم پوه شول؟
- ❑ دوی کولی شي چې متل له ياده ووايي؟
- ❑ په دې پوه شول چې متل بايد سپری چپړې وکاروي؟

کورنۍ دنده:

متلونه له ياده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

يو څلوېښتم لوست

د نوم ډولونه

خاص نوم

خوشحال خټک، امير کروړ، ننگرهار،
مزار شريف، ابوريحان البيروني، باميان.

موخه: د متن لوستل، ليکل، په متن کې د خاص نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې يې کارول دي.

پوښتنې:

په پورتنې چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟ په هغو کې خاص نوم ښودلی شئ!
ستا سو په فکر خاص نوم څه ډول نوم ته وايي؟

خاص نوم: هغه دی چې په يو خاص شخص او ځای باندې د لالت وکړي. لکه
مزار شريف، احمد شاه بابا، کابل، بلخ، پغمان

زموږ د گران هېواد افغانستان مرکز کابل دی.
کابل ډېرې تاريخي او ښکلې ودانۍ لري لکه د دارالامان ماڼۍ، د بابربېن، د باغ
پالا هوټل، د امير عبدالرحمن خان مقبره او نور.
د کابل شمال خواته د پروان ولايت، لوېديځ ته يې د وردگو او ميدان ولايت،
جنوب خواته يې د لوگر ولايت او ختيځ ته يې د لغمان او ننگرهار ولايتونه پراته دي.
کابل ډېر ښوونځي او لوی پوهنتون لري چې زموږ نجونې او هلکان پکې زده کړه
کوي همدا راز کابل ډېرې ښې مېوې لري چې منې يې له ډېر پخوا څخه شهرت
لري.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د خاص نوم په اړه دې معلومات وړاندې او مثالونه دې پر تخته وليکي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن ولولي.
۲. په لوستل شوي متن کې دې خاص نومونه په گوته کړي. بیا دې په تخته وليکي.
۳. په لاندې جملو کې خاص نومونه په گوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
افغانستان ډول ډول څاروي لري. (افغانستان)
زموږ د گران هېواد مرکز کابل نومېږي.
په ننگرهار کې د نارنجو ونې ډېرې دي.
د بابر په بڼ کې ښکلي او ښایسته گلان کرل کېږي.
د کابل پوهنتون د لوړو زده کړو ځای دی.

ارزونه:

- 🌟 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 🌟 د خاص نوم په مفهوم او معنا پوه شول؟
- 🌟 خاص نوم په کلمو او جملو کې کارولی شي؟
- 🌟 په متن کې یې خاص نومونه په گوته کړای شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې پنځه خاص نومونه له یاده په خپلو کتابچو کې وليکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

دوه څلوېښتم لوست وزرماتې مرغه

موخه: دمتن لوستل، ليکل او پر مرغانو باندې د زړه سوي په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

تاسې داسې څوک پېژنئ چې هغه په الوتونکو مرغانو باندې زړه سوي ولري؟
فکر وکړئ چې له يو وزرماتې مرغه سره مخامخ شئ څه به وکړئ؟

يوه ورځ ښايسته گل له خپلو څوټولگيو الو سره يو باغ ته ولاړل چې هلته خپل درسونه ولولي. دوی د يوې ونې لاندې کېناستل او په درس لوستلو يې پيل وکړ.

په دې شېبه کې يې الوتونکي مرغان ليدل چې د ونو پر ښاخونو کېناستل. د باغ په يوه خوا کې يې وليدل چې يو مرغه د بوټو له پاسه پروت دی او الوتې نه شي. ښايسته گل ورغی او مرغه يې ونيو، ويې کوت چې يو وزري مات دی. اېمل پوښتنه وکړه: دا مرغه څه کوي؟ هغه ځواب ورکړ: کور ته يې وړم او کوبښن کوم چې وزري جوړ شي. اڅک وويل: زه به يوه پنجره درکړم.

ښايسته گل چې کور ته ولاړ مرغه يې خپلې مور ته وښود. مور يې ترې پوښتنه وکړه: ولې دې کور ته راوړ؟ هغه ځواب ورکړ: مورجانې! دا مرغه ساتم چې وزري جوړ شي. مور يې بيا ترې پوښتنه وکړه: پنجره دې له کومه پيدا کړه؟ ښايسته گل ځواب ورکړ: له اڅک څخه مې واخيستله.

ښايسته گل به هره ورځ مرغه ته اوبه او دانه ورکوله. څو ورځې تېرې شوې. مرغه جوړ شو او داسې ښکارېده چې مرغه غواړي له پنجرې څخه ووزي. کله چې ښايسته گل په دې پوه شو چې مرغه ښه جوړ شوی دی او الوتې شي، له ځان سره يې وويل: او س بايد دا مرغه خوشې کړم ترڅو په آزاد ډول په هوا کې والوزي. هغه د پنجرې ور خلاص کړ. مرغه يې خوشې کړ او الوت.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن په وار د لوست پر اصلي موضوع باندې نورو ته معلومات ورکړي.
۲. پوښتنې:
 - ☞ که مور یو الوتونکی مرغه ووينو چې وزر یې مات وي څه به وکړو؟
 - ☞ ښایسته گل د بوټو له پاسه څه شي ولید؟
 - ☞ مرغه یې بیا چېرې یوړ؟
 - ☞ د وزر ماتې مرغه له نیولو څخه د ښایسته گل موخه څه وه؟
 - ☞ مور باید له مرغانو سره څنګه سلوک وکړو؟
۳. د لاندې چوکاټ له جمع کلمو څخه په خپلو کتابچو کې د مفرد کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
درس	درسونه
	ونې
	مرغان
	ښاخونه

ارزونه:

- ☞ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ☞ د متن په اصلي مفهوم پوه شوي دي؟
- ☞ د لوستل شوی متن مفهوم په خپله ژبه خپلو ټولګیوالو ته ویلی شي؟
- ☞ له ورکړل شویو جمع کلمو څخه د مفرد کلمې جوړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!
(مرغه - آزاد - پنجره - باغ)

درې څلو پښتم لوست د زغم ښیګڼې

موخه: د متن لوستل، لیکل او په زده کونکو کې د زغم او حوصلې
د ښیګڼو د پیاوړتیا روزنه ده.

پوښتنې:

- ❖ ویلی شی د زغم معنا څه ده؟
- ❖ ستاسو په کورنۍ کې څوک د ښه زغم او حوصلې خاوند دی؟
- ❖ زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د څه شي خاوند و؟

د بشریت ستر لارښوونکی حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې خاوند و. لوی خدای (جل جلاله) ورته د صبر او زغم پراخه لوی زړه ورکړې و.

زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار اخیسته.

وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه له ادا کولو له پاره د جومات په لور روان و د تللو په حال کې به یوې یهودۍ ښځې له بامه پر مبارک ځمکې راغورځولې او د پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ازار سبب به شوه، خو حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سپه سینه زغمه او له صبر څخه به یې کار اخیسته دغه عمل ډېرې ورځې تکرار شو خو ناڅاپه دوه ورځې دا عمل ونه شو. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په دویمه ورځ په جومات کې پوښتنه وکړه چې هره ورځ یهودۍ ښځې پرده ځمکې راغورځولې خو دا دوه ورځې دا کار نه دی شوی. کله چې رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) د علت پوښتنه وکړه، یوتن مبارک ته ځواب ورکړ چې هغه ښځه ناروغه ده. حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له ادا کولو څخه وروسته بیا د یهودۍ ښځې کورته ورغی او له هغې څخه یې د روغتیا پوښتنه وکړه. دا خبره یهودۍ ښځې ته د حیرانتیا وړ وه. هغې د رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) په صبر او حوصلې آفرین ووايه او په هماغه ورځ یې ایمان راوړ او مسلمان شو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- د متن په مطلب دې خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو یو تن په وار د متن مطلب نورو ته ووايي.
۲. پوښتنې:
 - ❖ د زغم معنا څه ده؟
 - ❖ د لوستل شوي متن څخه مو څه زده کړل؟
 - ❖ د لاندې جملو تش ځایونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

خاوند ، وران ، زغم ، ایمان ، مسلمان ، اخیسته

- د بشریت ستر لارښود په ژوند کې د خورا ښو اخلاقو درلودونکی او د بشپړې حوصلې _____ و.
- زموږ پیغمبر (صلی الله علیه وسلم) د ژوند د هر راز ستونزو په اوارولو کې له ډېرې مېړانې او عدالت څخه کار _____.
- وايي چې مبارک به کله چې دلمانځه د ادا کولو له پاره جومات په لور _____ وو.
- حضرت محمد (صلی الله علیه وسلم) به دا اذیت په ډېره سره سپینه _____.
- حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه وسلم) دلمانځه له ادا کولو څخه وروسته بیا د یهودی، ښځې کورته ورغی او د هغې څخه یې د _____ پوښتنه وکړه.
- په هماغه ورځ یې _____ راوړ او _____ شوه.
۳. په لاندې کلمو کې سمه کلمه په گوته کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!
لارښود	لارښود	لارښود
حوصلې	اوصلې	حوصلې
زغم	خغم	زغم

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- ❖ د متن په مطلب پوه شوي دي؟
- ❖ د لوست په مطلب خبرې کولی شي؟
- ❖ نیمگړې جملې په مناسبو کلمو سره بشپړولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ!
زغم، حوصله، جومات

څلور څلو پښتم لوست

د ناروغۍ ليک

موخه: د ناروغۍ د ليک ليکل، لوستل او د ناروغۍ په وخت کې د ښوونځي ادارې ته يې استول دي.

پوښتنې:

تاسو کوم وخت خدای مه کړه د ناروغۍ له امله د ښوونځي ادارې ته ليک

استولی دی؟

د ښوونځي ادارې ته د ناروغۍ د ليک استولو څخه مو هدف څه دی؟

د رحمان يابا د ښوونځي مدير صاحب!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن د يوې ناروغۍ له امله ښوونځي ته درتلاى نه شم.

هيله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه

ملالی د خوشحال لور د څلورم الف د ټولگي زده کوونکې.

بنوونکي ته لار بنوونه:

- بنوونکي دې د ناروغۍ لیک په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکي دې زده کوونکو ته د ناروغۍ لیک گټی وښيي. او زده کوونکو ته دې لار بنوونه وکړي چې د ناروغۍ لیک له یاده زده کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د ناروغۍ لیک په لوړ آواز ولولي. بیا دې زده کوونکي یو بل ته خطونه ولیکي.
۲. زده کوونکي دې د ناروغۍ لیک پاک سوتره په خپلو کتابچو کې ولیکي.
۳. پوښتنې:
 - ❖ تاسې خدای مه کړه که ناروغه شی د بنوونځي ادارې ته څه شی استوی؟
 - ❖ د ناروغۍ لیک له استولو څخه مو موخه څه ده؟
 - ❖ په ناروغۍ لیک کې د نېټې لیکنه ولې ضرور ده؟

ارزونه:

- ❖ زده کوونکي د ناروغۍ لیک لوستلی شي؟
- ❖ زده کوونکي په دې وپوهېدل چې د ناروغۍ لیک په کوم وخت کې لیکل کېږي؟
- ❖ زده کوونکي د ناروغۍ لیک له یاده لیکلی شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې په ښکلی لیک سره یو د ناروغۍ لیک په خپل نوم ولیکي.

پنځه څلوېښتم لوست

د اړتيا ليک

موخه: د اړتيا ليک ليکل، لوستل او د اړتيا په وخت کې ترې گټه اخيستل دي.

پوښتې:

- ❑ تاسې کله د ضروري کار له امله د ښوونځي ادارې ته رقعې ليکلې ده؟
- ❑ د ښوونځي ادارې ته د اړتيا ليک استول څه گټه لري؟ او ولې؟

د سيد جمال الدين افغان د ښوونځي ښاغلي مدير صاحب!

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته!

نن د يوه ضروري کار له امله ښوونځي ته درتلاي نه شم.

هيله ده چې ناسوب ونه شمېرل شم.

په درناوي.

نېټه _____

اجمل د خوشحال زوی

د څلورم الف ټولگي زده کوونکی.

بنوونکي ته لارښوونه:

- بنوونکي دې د اړتيا ليک په لوړ آواز ولولي.
- بنوونکي دې زده کوونکو ته د اړتيا ليک د ليکلو په اړه لنډ معلومات ورکړي او زده کوونکو ته دې لارښوونه وکړي چې د اړتيا ليک له ياده زده کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره د اړتيا ليک په لوړ آواز ولولي.
۲. بيا دې د هر گروپ زده کوونکي په وار سره د اړتيا ليک په اړه خبرې وکړي.
۳. زده کوونکي دې يو بل ته د اړتيا ليک املا ووايي او خپلې غلطۍ دې يو د بل په مرسته اصلاح کړي.
۴. پوښتنې:

🔗 تاسې ته که کوم کار پېښ شي د بنوونځي ادارې ته څه استوی؟

🔗 د اړتيا ليک استول د بنوونځي ادارې ته څه گټه لري؟

🔗 په اړتيا ليک کې نېټه ليکنه ولې مهم کار دی؟

ارزونه:

- 🔗 زده کوونکي د اړتيا ليک لوستلی شي؟
- 🔗 د اړتيا ليک د ليکلو په ارزښت پوه شول؟
- 🔗 زده کوونکي کولی شي چې د اړتيا ليک د املا په توگه وليکي.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د اړتيا ليک وليکي او په بله ورځ دې خپل بنوونکي ته ورنښکاره کړي.

شپر څلو پښتم لوست څه چې وايي هغه به اورې

موخه: د متن لوستل، ليکل، انگي په هکله د معلوماتو ورکول او په متن کې د فعلونو وړ په گوته کول دي.

پوښتنې:

- ❑ کله مو د سارا يا د غره د لمنې ترڅنگه په لوړ آواز چبغه وهلې ده؟
- ❑ تاسې بېرته څه اورېدلې دي؟ او ولې؟
- ❑ ستاسو په فکر بېرته اورېدل شوي غږ ته څه وايي؟

يوه ورځ اشرف د سپل له پاره د کلي د غره لمنې ته ورغی. هلته په لوبو اخته شو. ناڅاپه يې له مخې څخه يو مرغه والوت. اشرف مرغه پسې شور او غوغا وکړه. هر غږ چې د ده له خولې څخه راوت، هغه به يې بېرته اورېده. هېڅکله يې داسې پېښه نه وه ليدلې. ډېر حيران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښی کوي. اشرف غږ کړ: چې څوک يې؟ آواز يې واورېد چې څوک يې؟ اشرف په غوسه شو او په لوړ آواز يې

وويل: ته ډېر بې عقل يې! ځواب يې واورېد چې ته ډېر بې عقل يې. د اشرف غوسه زياته شوه. په سختو خبرو يې پيل وکړ. آخر پوه شو چې هر څه وايي، ټکي په ټکي يې بېرته اورې. د دې له پاره چې وپوهېږي په لټولو يې پيل وکړ چې غږ کوونکی پيدا کړي. هر څومره چې وگرځيد هغه يې ونه مونده. په ډک زړه کورته راغی، پلار ته يې وويل: پلار جان، نن په غره کې يوه هلک زما د آواز پېښې کولې، سختې خبرې مې ورته وکړې. هغه هم همغسې سختې خبرې راته وکړې. هر څومره مې چې ولټاوه، پيدا مې نه کړې.

پلار يې چې د خپل زوی ټولې خبرې واورېدې داسې يې ورته وويل: د زړه سره! هر څه چې دې اورېدلي دي هغه ستا د خپل آواز غبرگون دی. چې بېرته تاته راگرځېدلې دي. په غرونو او داسې نورو ځايونو کې نور آوازونه نه وي. غږونه مخامخ ځي، بيا بېرته راگرځي او اورېدل کېږي. بيا يې د اشرف ورته ووايه:

دا جهان په شان دغره دی زموږ فعل دی آواز

چې وايو هغه آورو، هغه دم په هغه راز

د آواز دغه غبرگون چې د جگو غرونو ترمنځ د تنگو درو په اړخونو کې رامنځته کېږي د پښتنو په ځینو سیمو کې د انگۍ په نامه هم یادېږي دغه غبرگون په دغه شان ځایونو کې موجودوي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- له متن څخه پر اصلي مطلب دې پوره رڼا واچوي.
- ښاغلی ښوونکي دې د متن د څو جملو املا شاگردانو ته ووايي.
- ښوونکي دې د فعل کلمې د متن څخه پیدا او د تختې پر مخ وليکي:

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
۲. د هرگروپ څخه دې یو تن په وار سره د متن پر اصلي مطلب نورو ته معلومات ورکړي.
۳. د لاندې جملو تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک او بیا دې په خپلو کتابچو کې وليکي:
 یوه ورځ اشرف د سیل له پاره سارا ته
 یو غره ته
 هلته په لوبو اخته
 ډېر حیران شو چې دا څوک د ده د آواز پېښې
 ۴. لاندې معنا شوي لغتونه په مناسبو جملو کې وکاروئ!
 انگۍ - د غبرگون ، کړنگار
 پېښه - واقعه
 غوسه - قار

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ دوی د متن په اصلي مطلب پوه شول او خبرې پرې کولی شي؟
- ❑ د جملو تش ځایونه یې په مناسبو کلمو ډک کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لوست مطلب په څو کرښو کې وليکي.

اوه څلوېښتم لوست افغانستان

موخه: د متن لوستل، ليکل او زده کوونکي په دې وپوهيږي چې زموږ د هېواد څلورو خواو ته کوم ... هېوادونه پراته دي.

پوښتنې:

ويلى شى چې زموږ گران هېواد افغانستان په کومه وچه (قاره) کې پروت دى؟

څوک ويلى شي چې د افغانستان په څلور خواو کې کوم هېوادونه پراته دي؟

زموږ په هېواد کې کوم مليتونونه اوسېږي؟ نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زموږ هېواد دى او د آسيا په لويه وچه کې پروت دى. خلک ورته

د آسيا زړه هم وايي. زموږ د هېواد شمال ته تاجکستان، ازبکستان، او ترکمنستان، جنوب او ختيځ ته يې پاکستان او لويديځ ته يې د ايران هېواد موقعيت لري. زموږ په هېواد کې ډېر قومونه او مليتونونه ژوند کوي لکه پښتانه، تاجک، ازبک، هزاره، ترکمن

بلوچ، نورستانيان، پشه يان او داسې نور. دا ټول افغانان بلل کيږي. زموږ د بدن وينه د هېواد له اوبو، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده. دا هېواد پر موږ باندې د مور په شان حقونه لري. ځکه موږ ته يې داسې روزنه راکړې لکه څنگه چې خپلې مور روزلي يو.

ټول افغانان کولى شي د خپل هېواد په پراخه او بنايسته لمن کې په ډېره خوشحالى ژوند وکړي. موږ بايد د ژوند ترپايه پورې د خپل گران هېواد د آبادۍ له پاره کوښښ وکړو، ترڅو زموږ هېواد همپشه ودان او سمسور شي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي. نوي لغتونه دې پر تخته وليکي. له زده کوونکو څخه دې وغواړي چې په جملو کې يې وکاروي.
- د افغانستان په اړه لنډ معلومات دې ورکړي.
- له متن څخه دې ادوات په نښه کړي!
- له متن څخه دې په زده کوونکو باندې املا وليکي!

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په مناسب آواز ولولي او بيا دې دهرې ډلې څخه يو تن د ټولگي مخکې د افغانستان د گاونډيو هېوادو نومونه په لوړ آواز ووايي.
۲. لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.
افغانستان، مليتونه، مور، هېواد، ودان.
۳. دلاندې جملودتسو ځايونو له پاره مناسب ربطي توري او کلمې پيدا او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!
افغانستان زموږ هېواد دی. _____ د آسيا په لويه وچه کې پروت دي.
په دغه هېواد کې ډېر قومونه او _____ ژوند کوي.
زموږ د بدن وينه د _____ له _____، هوا، غلو، دانو او مېوو څخه جوړه شوې ده.

ارزونه:

- ☞ زده کوونکي د لوست متن سم لوستلی شي؟
- ☞ نوي لغتونه په جملو کې کارولی شي؟
- ☞ د افغانستان په هکله يې معلومات ترلاسه کړل؟
- ☞ د افغانستان گاونډي هېوادونه يې وپېژندل او هغه يې په خپلو کتابچو کې وليکل؟

کورنۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې د افغانستان په هکله څو مناسبې جملې وليکئ!

اته څلو پښتم لوست عام نوم

قلم، کتاب، مور، هېواد، میوې، ونې، تیرې، گلان

موخه: د متن لوستل، لیکل د عام نوم پېژندل، او په لنډو جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ستاسو په نظر عام نوم څه ډول نوم ته وايي؟

عام نوم: هغی کلمې ته وایي چې په خپلو ډېرو همجنسو نومونو دلالت وکړي.

د ډېرو سکاره یوه تور رنگې ماده ده چې زموږ د گران هېواد په ډېرو ولایتونو لکه پروان، بامیان، هرات، بغلان او بدخشان کې پیدا کېږي. زموږ ځینې خلک په ژمي کې د کورونو په تودولو کې د ډېرو له سکرو نه گټه اخلي. ځکه چې دلرگیو تر سکرو د ډېرو د سکرو تودوخه ډیره زیاته ده. او په فابریکو کې یې د سونگ د توکو په څېر کاروي. سکاره په دوه ډوله دی یو ډول یې د ډېرو سکاره دي او بل ډول یې دلرگیو سکاره دي د لرگیو سکاره د لرگیو له سوځولو څخه لاس ته راوړي. او د ډېرو سکاره په اورغورځوونکو غرونو کې په کاني ډول موجود دي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې په لوستل شوي متن کې عام نومونه پر تخته وليکي لکه ډبرې، گلان او نور.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. بیا دې یو تن د عام نوم په اړه څه چې پوهیږي خبرې وکړي او یو مثال دې په تخته وليکي.
۲. زده کوونکي دې عام نومونه په متن کې په نښه کړي. بیا دې په خپلو کتابچو کې وليکي.
۳. په خپلو کتابچو کې لاندې کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ!

(سکاره، ځمکه، ونې، ځنگلونه، تیرې، هېواد، ژمی)

ارزونه:

- ❑ زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- ❑ د متن پراصلی مطلب پوه شوي دي؟
- ❑ د عام نوم پر تعریف باندې پوه شول؟
- ❑ د عام نوم په هکله نور مثالونه ویلي شي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو عام نومونه له یاده وليکي او بیا دې په جملو کې وکاروي.

نهه خلو پښتم لوست کلیوالي ژوند

موخه: د متن لوستل، لیکل، او دکلیوالي ژوند په اړه معلومات ورکول دي.

پوښتنی:

- ❑ دکلیوال په معنا پوهیږئ؟
- ❑ چاته مور دکلیوال ویلی شو؟
- ❑ له کلیوالو سره څنگه سلوک په کار دی؟

یوه ورځ ښوونکي له زده کوونکو څخه پوښتنه وکړه دکلیوال په معنا پوهیږئ؟
بريالي تر ټولو دمخه لاس پورته کړ، ویې ویل: هو، په هغه کلي کې چی مور ژوند
کو و، شاوخوا گاونډیان مو کلیوال بلل کیږي. ښوونکي وویل: هو، بچیانو مور ټول
په کلیوکې او سپرو شاوخوا گاونډیان مو، خپل دي او که پردي، پر مور
د گاونډیتوب یوشان حقونه لري.

څنگه چی خپلې کورنۍ ته
د خدمت کولو مسؤلیت لرو دغه
راز خپلو کلیوالو ته هم مسؤل یو
چی ورسره مینه ولرو، دهغوی
ستونزو ته ځان ورسوو او هغوی
سره مرسته وکړو. مور باید
د خپلو کلیوالو په غم او بنادۍ کې
ځان شریک وگڼو، اوله هغوی

سره په خوشحالی، وروړۍ او ښکمرغۍ ژوند وکړو.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي .
- دکليوالي ژوند په اړه دې معلومات ورکړي .

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې وکړي.
۲. لاندې نيمگړې جملې په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې بشپړې کړئ!
۳. شاوخوا گاونډيان مو کليوال
ښوونکي وويل: هو ، بچيانو مور ټول په کليو کې
مور بايد دخپلو کليوالو په غم او بنادۍ کې ځان شريک
له هغوی سره په خوشحالی، ورورۍ او نیکمرغۍ ژوند
۴. د لاندې چوکاټ په څير په خپلو کتابچو کې چوکاټ جوړ کړئ او د جمعې کلمې په مفردو کلمو واړوئ!

مفرد	جمع
گاونډی	گاونډيان
	کلي
	حقونه
	بچيان

ارزونه:

- 👉 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 👉 دکليوالي ژوند په اړه يې پوهه ترلاسه شوه؟
- 👉 زده کوونکي دکليوالي ژوند په اړه خبرې کولی شي؟
- 👉 نيمگړې جملې يې په مناسبو کلمو سره ډکې کړلې؟
- 👉 د جمع کلمې يې په مفردو کلمو واړولې؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دکليوالی ژوند په اړه خوجملی وليکي.

پنځوسم لوست بشري ټولنه

موخه: د متن لوستل، ليكل په ټولنه کې دگډې مرستې په ارزښت اوگټو پوهېدل او د بشري ټولنې په اړه د معلوماتو ورکول دي.

پوښتنې:

- ❖ ويلى شى چې ټولنه څه ته وايي؟
- ❖ مور ولې ډاکټر، ښوونکي، خټگر، ترکان، او داسې نورو ته اړتيا لرو؟

ديوي ټولنې وگړي په يواځې ځان د ژوند ټولې اړتياوې نه شي پوره کولى، ځکه نو يو دبل مرستې او همکارۍ ته ډېره اړتيا لري. ټول هغه وگړي چې په يوه ځاى کې سره ژوند کوي، يوه ټولنه جوړوي، چې د وگړنيزې ټولنې په نوم ياد يږي. په وگړنيزه ټولنه کې ټول خلک دښه ژوند کولو له پاره زيار کارې لکه ښوونکي، ډاکټران، انجنيران، سوداگران، بزگران، خټگران، ترکان، گنډونکي او داسې نور په گډه يو بل ته کار کوي او يو دبل اړتياوې ور پوره کوي. د مثال په توگه که چيرې خټگر نه وي ترکان کار نه شي کولى. دا دواړه بيا ډاکټر ته اړ دي. همداراز دوى بيا گنډونکي ته اړ دي. په دې توگه يو دبل اړتيا لېرې کوي. هر څومره چې ديوي ټولنې وگړي يو موټى، يوله بل سره خواخوږي ولري هغومره ټولنه پرمختگ کوي دښه او هوسا ژوند له پاره ورته اسانتيا وې برابر يږي داسې ټولنه بيا په خپله هم په خوشحالى او نیکمرغۍ سره ژوند کوي او نور وته يې هم گټه رسيږي.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې دلوست متن په لوړ آواز ولولي.
- په مطلب دې پوره خبرې وکړي او نوې کلمې دې معنا کړي.
- مفردې کلمې دې پر تخته وليکي او زده کوونکي دې دکلمو جمع په خپلو کتابچو کې وليکي

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. د هرگروپ زده کوونکي دې د کتاب له مخې متن ولولي.
۲. په خپلو کتابچو کې دې وليکي چې دا لاندې هر وگړی څه دنده لري؟
ختیگر - ډاکټر - بزگر - ښوونکی - گنډونکی - پولیس - پښ - ترکان
۳. دلاندې پوښتنې سم ځواب په نښه کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې وليکئ!
وگړنیزه ټولنه څه ته وايي؟
هغې ټولنی ته وايي چې خلک یې یو له بل سره راشه درشه ولري.
هغې ټولنی ته وايي چې انسان په یواځې توگه ژوند وکړي.
هغې ټولنی ته وايي چې ټول وگړي په یوه ځای کې گډ ژوند وکړي.
۴. لغتونه او معناگانې
زیار ، کوښښ
وگړي ، خلک
هوسا ، آرام

ارزونه:

- 👉 زده کوونکي متن سم لوستلی اولیکلی شي؟
- 👉 زده کوونکي د متن په مطلب باندې پوه شوي او خبرې کولی شي؟
- 👉 زده کوونکو وگړنیزه ټولنه وپيژنده؟
- 👉 زده کوونکو د گډې مرستې دکاراو زیار سره مینه پیدا کړه او په ازربنت یې پوه شول؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې وليکي او په لنډو جملو کې دې وکاروي.
ټولنه - وگړي - همکاري - زیار

یو پنځوسم لوست

ضمیر

هغه، دوی، زه، مور، هغوی، دی، هغی

موخه: د متن لوستل، لیکل، د ضمیر په معنا او مفهوم پوهېدل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

- په پورتنی چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟
- ویلی شی چې ضمیر څه ډول کلمې ته وايي؟

ضمیر: هغې کلمې ته وايي چې د نوم په ځای کارول کېږي لکه هغه، زه، ما، تا، څوک، چا.

ټوکه

د سپوږمۍ مور سپوږمۍ ووهله او ورته یې وویل، چې ولې دې گل غوتۍ ووهله. هغه ستا کوچنی خورده ته باید له ځانه کوچني ماشومان ونه وهرې. هغې چی ژړل، په ژړه غوني او ازیې ورته وویل چې مورجانې زه خوهم ترټا کمکی یم نوته ولې ما وهرې.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي .
- ښوونکي دې دضمير په اړه معلومات ورکړي .
- ښوونکي دې د ټوکی څخه د ضمير کلمې پر تخته وليکي لکه هغه .

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي .
۲. د لاندې درکړل شويو ضمير و نو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړئ!
هغه ، زه ، ته ، ما ، تا ، څوک ، هغې ، چا .
۳. لاندې نيمگړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو ضميرونو باندې بشپړې کړئ!

_____ څوکۍ زماده .

_____ کتاب لولم .

_____ پرون چېرې تللی وي؟

_____ خپله کورنۍ دنده خلاصه کړه .

_____ چې زموږ په شا وخوا کې اوسېږي ، گاوندې بلل کېږي .

_____ د جرگې له پر بکړو څخه سرغړ ونه نه کوي .

_____ ته په سپکه سترگه مه گورئ!

ارزونه:

🏷 زده کوونکو ضمير وپېژانده ؟ اوپه دې پوه شول چې ضمير دنوم په ځای

کارول کېږي .

🏷 دضمير په اړه جملې جوړولې شي؟

🏷 پورتنی ضميرونه يې په جملو کې و کارولې شول ؟

🏷 ضميرونه يې په نيمگړو جملو کې سم و کارولې شول؟

کورنۍ دنده:

لاندې ضميرونه په جملو کې وکاروئ!

زه ، څوک ، هېڅوک ، تا ، چا ، هغه ، هغې ، هغوی .

دوه پنځوسم لوست صفت

بنه - بنکلی	بنایسته - پاک
خورا - ډپر	خواره - هونبیار
سپین - شتمن	

موخه: دصفت په معنا پوهېدل، په متن کې یې پیژندل او په جملو کې یې کارول دي.

پوښتنې:

په پورتنی چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟

ستاسوپه نظر صفت څه ډول کلمې ته وايي؟

صفت هغې کلمې ته وايي چې د نوم حالت او څرنگوالی یې له زمانې په پام کې نیولو سره بیان کړي، او څو ډوله دي. عادی صفت، عالی صفت، اضافی صفت، نسبتی صفت، اشاری صفت، عددي صفت.

هیله مې ده چې بڼه بڼوونکی شمه
 لوړ و فکر ونو هڅوونکی شمه
 هیله مې ده چې ماشومان و روزم
 دخپل هېواد بنکلی زلمیان و روزم
 داسی زلمی چې وي په پوهې سمبال
 دپوهې بڼ ته بلبلان و روزم
 پتمنې نجونې مې د زړه هیلې دي
 دملالی په څېر انسان و روزم
 نژنده غواړم بڼه بڼوونکی شمه
 لوړ و فکر ونو هڅوونکی شمه

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- دصفت په اړه دې د زده کوونکو دسويې په پام کې نيولو سره لنډ معلومات له مثالونو سره وړاندې کړي .
- د لوستل شوي شعر څخه دې د (صفت) کلمې په تخته وليکي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره شعر په لوړ آواز ولولي.
۲. د هر گروپ زده کوونکي دې په وار سره د صفت کلمه تعريف کړي او بيادې لاندې صفتونه په لنډ وجملوکې وکاروي.
(ښه، ښکلې ، ښايسته، پاک، خورا ، ډېر، هوښيار، سپين ، پوه).
۳. له چوکاټ څخه مناسبې کلمې وټاکئ او بيا يې په کتابچو کې دجملو په تشوځايونو کې وکاروئ.

زمور هېواد _____ خټکي لري.

زه خپل بدن _____ ساتم.

_____ زده کوونکي خپل وخت خوشي نه تېروي .

په بڼ کې _____ گلان ډېروي.

هرڅوک چې ډېر درس ووايي _____ ترلاسه کوي.

زمور گران هېواد _____ سيندونه لري.

زما رنگ خوښېږي.

زما ورور ډېر _____ هلک دی.

ښه، ښکلې ، پوهه
پاک ، خورا
ډېر، خواره
هوښيار ، شين ،

ارزونه:

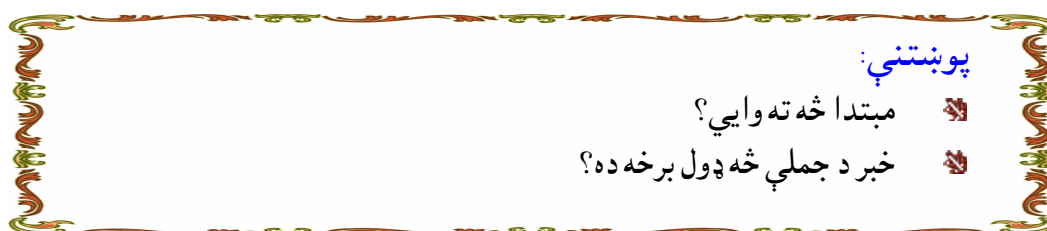
- 🏆 زده کوونکي متن لوستلی شي؟
- 🏆 دصفت په معنا او مفهوم پوه شول؟
- 🏆 په لوستل شوي شعر کې دصفت کلمې په گوته کولی شي؟
- 🏆 دصفت کلمې په جملو کې کارولی شي؟

کورنۍ دنده:

لاندې دصفت کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!
ښه ، پاکي ، ښايسته ، ډېر، خواره ، هوښيار

درې پنځوسم لوست مبتدا او خبر

موخه: د متن لوستل ، لیکل ، دمبتدا او خبر په هکله معلومات او په جملو کې د مبتدا او خبر پېژندل دي.

مبتدا: مبتدا د جملې هغه برخه ده چې د حکم نسبت ورته شوی وي .
خبر: د جملې هغه برخه ده چې مبتدا ته یې نسبت شوی وي . یا په بله وینا د خبر مفهوم د مبتدا صفت گرځي .

لاندې مثالونه وگورئ!

دا کتاب د څلورم ټولگي دی .

تجزیه: (دا کتاب) مبتدا دی ، ځکه د خبر نسبت ورته شوی دی او (څلورم ټولگي) خبر

دی ، ځکه مبتدا ته یې نسبت شوی دی .

توریالی ولاړ دی .

(توریالی) مبتدا دی ځکه چې (ولاړ والی) چې د خبر مفهوم دی نسبت ورته شوی او

(ولاړ دی) خبر دی .

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي.
- ښوونکي دې داسې نورې جملې چې د مبتدا او خبر څخه جوړې شوې وي. د تختې پرمخ وليکي او په هغو کې دې مبتدا او خبر زده کوونکو ته ور په گوته کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي.
۲. زده کوونکي دې د مبتدا او خبر تعریفونه په یاد زده کړي او بیا دې د ټولگي په مخ کې نورو زده کوونکو ته ووايي.
۳. لاندې متلونه ولولئ او بیا پکې مبتدا او خبر په گوته کړئ!
انسان تابع د احسان دی. (انسان مبتدا) (احسان خبر)
په یوه گل نه پسرلی کیږي.
د د رواغو منزل لنډ دی.
خپل عمل دلارې مل.
خپله ژبه هم کلا ده هم بلا.

ارزونه:

- زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- زده کوونکي د مبتدا او خبر په معنا او مفهوم پوه شوي؟
- دوی کولی شي چې د مبتدا او خبر کلمې په نورو جملو کې پیدا کړي؟
- په ورکړل شویو متلونو کې یې مبتدا او خبر په گوته کړل؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو جملې وليکي او بیا دې مبتدا او خبر په کې په نښه کړي.

څلور پنځوسم لوست بې زحمته راحت نشته

موخه: د متن لوستل، ليکل، د زيار اود زحمت په ارزښت او گټو پوهېدل او په متن کې دصفت کلمې په نښه کول دي.

پوښتنې:

- هغه کسان چې خپل ژوند بې کاره او خوشې تېروي ژوند به يې څه ډول وي؟
- څوک چې خپل وخت په کارا وزيار سره تېروي کومې گټې ترلاسه کوي؟

زموږ په کلي کې يو ځوان و. کاريې نه کاوه او ورځ به يې په لټۍ تېروله. هر وخت به يې له کليوالو څخه غلې، دانې او پيسې په پور غوښتلې. په دې توگه به يې له خپلې کورنۍ سره گوزاره کوله. يوه ورځ هغه دپوردا خپستلو په خاطر هرې خواته ډېر وگرځېد. خو هېچا پور ورنه کړ. له ځان سره يې وويل چې د محمود پلار ځويو شتمن سړی دی هغه ته به ورشم او پور به ورڅخه وغواړم. ځوان ورغی خپلې ستونزې يې ورته وويلې. هغه چې دده له بې کارۍ نه خبر و، ورته يې وويل: يوه خبره درته کوم، که ويې منې، ځوان هلک ورته وويل: منم يې، څه را ته وايي؟ سړي ورته وويل: زما پنځه جريبه للمي ځمکه ده، هغه وکړه. چې حاصل يې وکړ، زياته برخه به يې تاته درکړم. ځوان د محمود د پلار په خبره ډېر خوښ شو. سم دلانه يې ورته کولبه و غوښته او د ځمکې په اړولو يې پيل وکړ. وروسته يې په ځمکه کې د غنمو تخم وکړلو. ښه بارانونه وشول، غنمو وده وکړه چې پاڅه شول هغه يې وربل او دمیده کېدو او پاکولو وروسته يې بيا د خپلې برخې د اخیستلو غوښتنه وکړه. د محمود پلار د ځوان برخه ورکړه او بيا يې داسې ورته وويل: دا ځمکه هر وخت کړه! ځوان چې د خپل کار او زيار پايله ولېده نو وپوهېده چې رښتيا هم بې زحمته راحت نشته.

ښوونکي ته لارښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې د بې کارۍ په اړه زده کوونکو ته معلومات ورکړي.
- ښوونکي دې زده کوونکي و هڅوي چې د بې کارۍ د بدې پایلې په اړه نورو ته خبرې وکړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

۱. زده کوونکي دې په وارسره متن په لوړ آواز ولولي ، بيا دې دهرگروپ یوتن دټولگي مخې ته راشي او دمتن په مطلب دې خبرې وکړي.
۲. زده کوونکي دې په لوستل شوي متن کې دصفت کلمې په گوته کړي او په خپلو کتابچو کې دې وليکي.
۳. په خپلو کتابچو کې لاندې نیمگړې جملې په مناسبو کلموسره بشپړې کړئ!
 زموږ په کلي کې یو ځوان _____
 هروخت به یې له کلیوالو څخه غلې ، دانې او پیسې په پور _____
 یوه ورځ _____ دپور داخیستلو په خاطر هرې خوا ته ډېر _____
 دمحمود پلار خو یو _____ سړی دی هغه ته به ورشم او پوربه ورڅخه _____
 یوه خبره درته کوم ، که ویې _____
 ځوان هلک ورته وویل : منم یې څه راته _____؟
 زمانڅه جریبه للمي ځمکه ده ، هغه وکره چې حاصل یې وکړ ، زیاته برخه به یې تاته _____
 ځوان دمحمود د پلار په خبره ډېر _____ شو.
 ځوان چې دخپل کار او _____ پایله ولیده ، نو وپوهېدو چې رښتیا هم بې زحمته راحت _____

ارزونه:

- 👉 زده کوونکي متن سم لوستلی شي؟
- 👉 زده کوونکي دمتن په مطلب پوه شوي؟
- 👉 دمتن په مطلب خبرې کولی شي؟
- 👉 زده کوونکو په متن کې دصفت کلمې په گوته کړای شوي؟
- 👉 ورکړل شوي نیمگړې جملې یې په مناسبو کلمو ډکې کړي شوي؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې دغه کلمې په جملو کې وکاروي: (کاراو زیار ، بې کاري ، راحت ، پور)

پنځه پنځوسم لوست

عدد

لومړۍ - دویم - څلورم - اندازه - برخه

موخه: زده کوونکي دې متن ولولي او وپېژني لیکي، عدد وپېژني او په جملوکې یې و کارولي شي.

پوښتنې:

په پورتنی چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟

ستاسو په نظر عدد څه ډول کلمې ته وايي؟

عدد: هغی کلمې ته وايي چې د یوه شي اندازه او درجه ونیسي.

پرون د بريالي پلار د موادو د اخیستوله پاره بازار ته تللی و . هغه پنځوس ۵۰ کیلو اوږه دېرش ۳۰ کیلو وریجی ، لس ۱۰ کیلو غوړي او اوه ، ۷ کیلو بوره واخیسته . سربیره پردې یې ۴ کتابچې او دوه دانې قلمونه د بريالي له پاره او ۴ کتابچې او دوه قلمونه یې د ملالی له پاره هم واخیستل . کله چې هغه کور ته راغی لوريې وویل : پلار جانه! د کور سودا خودې راوړه خو په دې پوه شه چې زه قلم او کتابچې هم نه لرم . پلاريې په خندا شو او ويې ویل : لورجانې د اندېښنی خبره نه ده ما څو کتابچې او خودانې قلمونه هم له ځان سره را وړي دي چې دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستا او دوه قلمونه او څلور کتابچې به ستا د ورور شي . خوراو ورور دواړو دپلار نه کتابچې او قلمونه واخیستل او له هغه څخه یې ډېره مننه وکړه .

ښوونکي ته لار ښوونه:

- ښوونکي دې متن په لوړ آواز ولولي. بيا دې د عدد په اړه معلومات ورکړي.
- ښوونکي دې د عدد مثالونه په تخته وليکي لکه:
لس کتابچي ، دوه قلمونه، پنځه گېلاسونه، اوه کيلو بوره ، دېرش کيلو وريجي .
اوبيا دې په زده کوونکو عدد په نښه کړي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

۱. زده کوونکي دې په وار سره متن په لوړ آواز ولولي. د عدد د معنا او مفهوم په اړه يو دبل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر گروپ يو تن د عدد کلمې تعريف له ياده ووايي او مثال دې پر تخته وليکي.
۲. لاندې جملې دې ولولي او بيا دې په کې عدد په گوته کړي.
زه په څلورم ټولگي کې درس وايم.
هغوی پرون شپږ (۶) دانې قلمونه واخيستل.
محمود دوه ورځې مخکي چېرته ولاړ؟
دغه اته (۸) دانې کتا بونه د هغه دي ؟
۳. لاندې عدد ونه په مناسبو جملوکې وکاروئ.
(۸-۶-۷-۵-۹-)

ارزونه:

- زده کوونکي متن لوستلی شي ؟
- د عدد په معنا او مفهوم پوه شول ؟
- د عدد په اړه نورو ته معلومات ورکولی شي ؟
- عدد ونه په مناسبو جملوکې کارولی شي ؟
- په متن کې عدد ونه په گوته کولای شی ؟

کورنۍ دنده:

- لاندې نیمگړې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو عددونو بشپړې کړئ!
- د یو لاس گوتې وي.
 - د انسان سترگې وي.
 - د حیوان پښې وي.
 - د ماښام لمونځ رکعته دی.

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا ————— وطن ته موبنګلا
کتاب او قلم ————— زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان ————— له تانه شم قربان
ته وينه دافغان ————— ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد ————— وطنه ته شي بناد
مونږه سربندوپه تا ————— اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې کور ————— ته پلاريې هم مې مور
ته زړه دآسيا ————— او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننگ يې دآريا ————— او تاج يې دپا
څارېر مه له تا ————— افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موبنګلا

کتاب او قلم زموږه رهنما

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**